

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

**Ekonomické a daňové dopady na podnikatelské subjekty
v souvislosti s pandemickou situací, příležitosti a
ohrožení**

Kateřina Tichá

© 2024 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kateřina Tichá

Podnikání a administrativa

Název práce

Ekonomické a daňové dopady na podnikatelské subjekty v souvislosti s pandemickou situací, příležitosti a ohrožení

Název anglicky

Economic and tax impacts on business entities in connection with the pandemic situation, opportunities and threats

Cíle práce

Cílem této bakalářské práce bude porovnání ekonomické situace u rozdílných podnikatelských subjektů. Autor bude porovnávat mezi službami (Pražské kadeřnictví), pohostinství (vesnická restaurace) a internetový obchod s drogerií.

V teoretické části bude zpracována daňová problematika související s předmětnou prací. Dále zde bude autor definovat veškeré povinnosti, které musí jednotlivé podniky (podnikatelské subjekty) splňovat, aby mohly bezstarostně provozovat svou činnost. V poslední řadě zde budou uvedeny a vysvětleny všechny důležité ekonomické pojmy související s podnikáním.

Praktická část bude se věnovat podnikatelským subjektům v pandemické době. Autor práce bude šetřit jaké rozdílné podmínky byly danou situací způsobeny v různých druzích podnikatelských odvětví. Stejně tak si autor práce klade za cíl sledovat příležitosti a ohrožení pro jednotlivá podnikatelská odvětví v pandemické době. Na závěr práce budou autorem práce učiněny závěry a navržena optimální řešení jak zjištěným ohrožením do budoucna předcházet.

Metodika

Teoretická část práce bude zpracována pomocí odborných publikací. Bude provedeno jejich třídění, analýza, syntéza a komparace.

Praktická část bude zpracována metodou kvantitativního výzkumu, a to formou dotazníkového šetření, které bude provedeno u vytipovaných podnikatelských subjektů. Dále bude autorem práce realizován osobní (popřípadě on-line) rozhovor. Na závěr bude provedena komparace a analýza zjištěných dat a vyhodnoceny závěry.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

pandemická situace, daňové dopady, podnikatelské subjekty

Doporučené zdroje informací

KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. Praha: ASPI, 2003. ISBN 80-86395-84-7.

KUBÁTOVÁ, K. – VÍTEK, L. *Daňová politika: teorie a praxe*. Praha: CODEX, 1997. ISBN 80-86395-84-7.

VANČUROVÁ, A. – LÁCHOVÁ, L. – VÍTEK, L. *Daňový systém ČR, aneb, Učebnice daňového práva*. Praha: VOX, 1997. ISBN 80-902111-3-5.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. JUDr. Eva Daniela Cvik, Ph.D. et Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 24. 10. 2022

Ing. JUDr. Eva Daniela Cvik, Ph.D. et Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 16. 11. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 23. 02. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Ekonomické a daňové dopady na podnikatelské subjekty v souvislosti s pandemickou situací, příležitosti a ohrožení" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14.03.2024

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. JUDr. Eva Daniela Cvik, Ph.D. et Ph.D. za odborné vedení práce a cenné rady. Dále bych ráda poděkovala podnikatelům a firmám, se kterými jsem prováděla rozhovory a dotazníkové šetření.

Ekonomické a daňové dopady na podnikatelské subjekty v souvislosti s pandemickou situací, příležitosti a ohrožení

Abstrakt

Bakalářská práce zkoumá ekonomické a daňové dopady pandemie na podnikatelské subjekty s cílem ověřit, zda tato krize ovlivnila všechna odvětví rovnoměrně nebo s rozdílným dopadem. Dalšími cíli práce bylo zjistit, zda podpora poskytovaná ze strany státu byla dostačující a identifikovat nové možnosti, které pandemie přinesla do ekonomického prostředí. Práce je koncipována do dvou částí. V teoretické části jsou uvedeny a vysvětleny pojmy související s daňovou problematikou, které se týkají daných podnikatelských subjektů. Dále jsou v teoretické části uvedeny vládní omezení, které vláda během pandemie zaváděla a vládní podpora, která byla státem poskytována. Praktická část bakalářské práce se zaměřuje na komplexní zhodnocení vlivu vládních opatření na podnikatelské subjekty a jejich činnost v kontextu pandemické situace. Tato část analyzuje konkrétní dopady na podnikatelské subjekty v důsledku zavedených opatření a jejich adaptaci na nové podmínky. Výzkum se zabývá širokým spektrem aspektů, jako je změna pracovního režimu, přizpůsobení obchodní strategie, změna obchodní strategie či využívání podpůrných programů a dotací poskytovaných vládními institucemi. Tyto poznatky nabízejí užitečné informace jak pro podnikatelské subjekty samotné, tak i pro vládní instituce při plánování budoucích opatření a podpůrných mechanismů pro období krizí.

Klíčová slova: pandemická situace, daňové dopady, podnikatelské subjekty, kompenzace, opatření, trh

Economic and tax impacts on business entities in connection with the pandemic situation, opportunities and treats

Abstract

The bachelor thesis examines the economic and tax impacts of the pandemic on business entities with the aim of verifying whether this crisis affected all sectors uniformly or with varying degrees of impact. Additional objectives of the thesis were to assess whether the support provided by the government was sufficient and to identify new opportunities that the pandemic brought to the economic environment. The thesis is structured into two parts. The theoretical part introduces and explains concepts related to tax issues relevant to the respective business entities. Furthermore, the theoretical part outlines government restrictions imposed during the pandemic and government support provided. The practical part of the bachelor thesis focuses on a comprehensive evaluation of the impact of government measures on business entities and their activities in the context of the pandemic situation. This section analyzes specific impacts on business entities resulting from implemented measures and their adaptation to new conditions. The research covers a wide range of aspects, such as changes in work routines, adaptation of business strategies, changes in trade strategy, and utilization of support programs and grants provided by government institutions. These findings offer valuable insights for both business entities and government institutions in planning future measures and support mechanisms for crisis periods.

Keywords: pandemic situation, tax implications, business entities, compensation, measures, market

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická část.....	13
3.1 Pandemie a vládní opatření	13
3.1.1 Dílčí opatření	15
3.2 Opatření na podporu podnikatelských subjektů	18
3.2.1 Dotační program Covid 2021	19
3.2.2 Kompenzační bonus.....	21
3.2.3 Odložení povinnosti elektronické evidence tržeb	23
3.2.4 Další podpora a úlevy pro firmy a občany	24
3.3 Základní pojmy	25
3.3.1 Podnikatelský subjekt	26
3.3.2 Daňový subjekt	26
3.3.3 Daně	27
3.3.4 Trh práce	27
4 Praktická část	29
4.1 Kvalitativní výzkum.....	29
4.1.1 Metodika sběru dat.....	29
4.1.2 Rozhovory s respondenty.....	30
4.2 Kvantitativní výzkum.....	32
5 Výsledky a diskuse	42
5.1 Strukturovaný rozhovor	42
5.2 Dotazník	42
5.3 Shrnutí výsledků a doporučení.....	43
Závěr	45
Seznam použitých zdrojů	46
6 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk	49
6.1 Seznam tabulek	49
6.2 Seznam grafů.....	49
Přílohy.....	50

1 Úvod

Začátkem března roku 2020 se do České republiky dostavil tolik obávaný koronavirus SARS-CoV-2, který se k nám dostal z Číny, konkrétně z města Wu-Chan. Koronavirus se i díky globalizaci šířil nevídanou rychlostí a během krátké doby se rozšířil nejen k nám, ale takřka do celého světa. Celá planeta se tak rázem dostala do karantény, nemocnice se začaly plnit nakaženými a mezi lidmi začala narůstat panika.

Koronavirová krize nezasáhla jen zdraví a psychiku obyvatel, ale také měla a stále má veliký dopad na ekonomiku, podnikání a oblasti služeb. Kvůli mimořádným opatřením, které byl stát nucen zavádět, a které budou v práci popsány se mnoho podniků dostalo do vážných finančních problémů. Podnikatelé se pokoušeli udržet své podniky tím, že čerpali z finančních rezerv. Některé podniky byly nuceny přistoupit i k radikálnějším řešením, jako bylo propouštění svých zaměstnanců, či dokonce pozastavení, nebo ukončení své podnikatelské činnosti.

Stát ve snaze pomoci podnikatelům přišel s různými druhy pomoci, jako byly kompenzační bonusy, které měly pomoci překonat obtížnou situaci.

Tato práce se zaměřuje na analýzu dopadů mimořádných opatření na konkrétní podnikatelské subjekty v kontextu snahy o omezení šíření nemoci. Teoretická část se zaměřuje na omezení, se kterými se podnikatelé museli potýkat a která měla zásadní dopad na jejich podnikatelskou činnost. Zároveň se práce zabývá kompenzacemi, se kterými stát přišel, které měly pomoci podnikatelům v překonání tíživé situace a zároveň zabránit krachu podniků a následnému propouštění zaměstnanců, kteří by přišli o svou obživu.

Praktická část bude zaměřena na konkrétní podnikatelské subjekty z různých sfér podnikatelské oblasti a jejich fungování v době pandemie a následky, které jim pandemie přinesla. Bude provedena komparace získaných dat z dotazníkového šetření na základě kterého bude vyhodnoceno, která odvětví byla nejvíce postižena, a naopak která odvětví krizi překonala nejlépe a bez větších ztrát. Dále bude zhodnoceno, jak velký podíl pomoci na překonání covidové situace měl stát a jeho kompenzační programy. Následně bude provedeno detailnější porovnání tří vybraných odvětví, které vyplývá z provedených rozhovorů s konkrétními zástupci a poskytne komplexní přehled jak dopadů, tak i přínosů, které pandemická situace přinesla.

V závěru budou prezentovány návrhy na to, jak by mohly podnikatelské subjekty efektivně reagovat na následky pandemie a optimalizovat své obchodní postupy v podobně výjimečných situacích.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem teoretické části je analyzovat vliv pandemické situace na podnikatelskou sféru, analýza vládních opatření v reakci na tuto situaci a rozbor vládních podpor, které byly v návaznosti na pandemickou situaci vytvořeny. Dalším cílem je vymezení klíčových pojmů spjatých s podnikatelskými subjekty.

Cílem praktické části je zhodnotit dopady pandemické situace a vládních opatření na odlišné sféry podnikatelských subjektů. Dalším cílem bude posoudit, jak bylo podnikání ovlivněno v době pandemie a jak se s tím jednotlivé podnikatelské subjekty vypořádaly. Na základě zjištěných skutečností zhodnotit efektivitu vládní podpory zajištěné na pomoc podnikatelským subjektům a vyhodnotit, kde byla podpora adekvátní a kde naopak nebyla dostatečně efektivní. Dílčím cílem je zhodnocení pozitivních dopadů, které pandemie a vládní omezení přinesla do jednotlivých podnikatelských sfér.

2.2 Metodika

V teoretické části budou uvedeny vládní opatření, které stát v návaznosti na závažnou situaci zavedl. Bude provedena analýza vládní podpory a budou vymezeny ekonomické pojmy, které úzce souvisí s danou problematikou. Teoretická část bude zpracována pomocí odborných publikací, internetových článků a vládních vyhlášek. Následně bude provedeno třídění, analýza, syntéza a komparace získaných dat.

Praktická část, která bude zpracována metodou kvantitativního výzkumu, a to formou dotazníkového šetření, které bude provedeno u vytipovaných podnikatelských subjektů. Data budou získávána přímým zasíláním dotazníku vytipovaným podnikatelským subjektům a vyvěšením dotazníku na internetová fóra, kde si podnikatelé předávají své zkušenosti. Dále bude realizován osobní strukturovaný rozhovor s konkrétními zástupci tří jednotlivých odvětví.

Na závěr bude provedena komparace a analýza zjištěných dat a vyhodnoceny závěry.

3 Teoretická část

V této kapitole bude vymezena pandemie, její původ a následné šíření. Dále se bude věnovat rozklíčování faktorů, které stály za ekonomickými a daňovými dopady, které podniky postihly. V neposlední řadě se bude kapitola věnovat vládní podpoře podnikatelských subjektů.

3.1 Pandemie a vládní opatření

Pandemií rozumíme epidemii, která se vyskytuje na velkém území a která má vysokou míru výskytu onemocnění po určité časové období. Podle definice Světové zdravotnické organizace (dále už jen WHO) se pandemie chřipky projevuje šířením pandemického viru v komunitách, alespoň ve dvou zemích z jednoho regionu WHO, a také alespoň v jedné zemi z jiného regionu WHO (Pandemický plán ČR, str.2).

V průběhu 21. století se ve světě objevila velká řada zákeřných a potencionálně pandemických onemocnění, kterými byly například ptačí chřipka, SARS, či ebola, ale žádné z těchto onemocnění nijak významně nezasáhly Českou republiku. Obyvatelé České republiky mohli nabýt dojmu, že je tato závažná pandemická onemocnění nemohou zasáhnout. Tato domněnka se však výrazně změnila na přelomu roku 2019 a 2020, kdy se z Číny začal nevídanou rychlostí šířit koronavirus SARS-CoV-2, který se později stal známým jako covid-19 (Diviák, Šmíd, Levínský, BISOP, 2021, str. 5).

Podle státního zdravotnického ústavu ČR (2020) onemocnění covid-19 může probíhat více různými způsoby. Pacienti, u kterých je onemocnění zjevné, nejčastěji pociťují klinické příznaky jako je horečka, suchý kašel, únava, dušnost, bolesti svalů a u nejzávažnějších případů může docházet i k zápalu plic. Druhý případ onemocnění je takový, že u pacientů některé z výše uvedených příznaků nastanou až po uplynutí delší doby, či dokonce jsou zcela bez příznaků. Tito asymptotičtí pacienti sice nepociťují žádné zjevné příznaky, ale z tohoto důvodu se tito pacienti stali největšími šířiteli covidu-19.

Pandemie covid-19 vznikla v prosinci 2019 ve městě Wu-chan, v Číně. Nemoc se ihned začala šířit nevídanou rychlostí do celého světa. Na českém území byl výskyt nemoci potvrzen 1.3. 2020 a to hned u 3 pacientů. Jako počáteční ohnisko nákazy, která se rozšířila do České republiky, byla identifikována severní Itálie, oblíbená destinace pro zimní dovolenou mnoha českých občanů. Důvodem, proč se nemoc šířila tak ohromnou rychlostí byl zejména kritický nedostatek ochranných pomůcek.

Vláda ve snaze eliminovat šíření nemoci postupně začala vydávat vládní opatření. Od 9.3.2020 byly zavedeny kontroly příjezděících na hraničních přechodech. Ve středu 11.3.2020 bylo na území České republiky evidováno 95 potvrzených případů nákazy covid-19. Tento den lze považovat za začátek implementace bezprecedentních opatření ze strany státu. Bylo rozhodnuto o ukončení prezenční výuky ve školách a zakázání konání hromadných akcí s účastí do 100 osob. Následující den, tedy 12.3.2020 bylo opatření o hromadných akcích sníženo na maximum 20 osob a byl vyhlášen první nouzový stav. Mezi roky 2020 a 2021 bylo vyhlášeno na území České republiky celkem 5 nouzových stavů (Slabá, 2022, str. 179).

Tabulka 1 Přehled ministrů zdravotnictví a vyhlášení nouzových stavů

Data Měsíc a rok	Ministr zdravotnictví	Premiér	Nouzový stav		Skončení nouzového stavu
			Pořadí	Vyhlášení nouzového stavu	
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.	Adam Vojtěch (13.12.2017- 21.9.2020)	Andrej Babiš	1.	12.3.2020	17.5.2020
2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.					
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.	Roman Prymula (21.9.2020- 29.10.2020)		3.	15.2.2021	28.2.2021
2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.					
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.	Petr Arenberger (7.4.2021- 26.5.2021)		5.	26.11.2021	25.12.2021
2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.					
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.	Vlastimil Válek (17.12.2021-)				
2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.					
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.					
2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.					
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.					
2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.					

Zdroj: Vláda České republiky 2020–2021 a vlastní zpracování.

3.1.1 Dílčí opatření

Následující sekce se zabývá vybranými opatřeními, která byla přijata v souvislosti s bojem proti šíření onemocnění covid-19, a měla značný vliv na různé aspekty běžného života a zejména podnikání.

Jedním z opatření, které zasáhlo všechny obyvatelé, jak podnikající či nikoliv, bylo opatření omezující volný pohyb osob. Taková opatření mohou být uplatněna pouze za podmínky, že je vyhlášen nouzový stav. Dne 16.3.2020 vstoupilo v účinnost první opatření omezující volný pohyb osob s výjimkou cesty za výkonem povolání a cesty nezbytné, které jsou kupříkladu návštěva lékaře, péče o osobu blízkou a nákupy potravin. První opatření bylo spolu s nouzovým stavem prodlužováno a skončilo 17.5.2020. Druhé omezení volného pohybu bylo vyhlášeno ve druhém nouzovém stavu a to dne 22.10.2020 a trvalo až do 11.4.2021. S ohledem na zhoršující se epidemiologickou situaci bylo toto druhé omezení obohaceno i o zákaz vycházení mezi 21:00 až 4:59. V období od 23.11.2020 do 24.12.2020 bylo omezení o vycházení zmírněno a změněno na časový úsek od 23:00 do 4:59. Vůbec největší omezení pohybu občane pocítily v období od 1.3.2021 do 11.4.2021, kdy byly spolu se všemi již zmíněnými restrikcemi omezen i pohyb na úrovni okresů a obyvatelé byly nuceni se zdržovat v místě bydliště (Slabá, 2022, str. 179).

Dalším opatřením, které se rovněž vztahovalo k celému obyvatelstvu bylo opatření nařizující ochranu dýchacích cest. První mimořádné opatření o povinnosti ochrany dýchacích cest vyhlásilo Ministerstvo zdravotnictví České republiky dne 18.3.2020. Opatření nařizovalo ochranu dýchacích cest všude mimo bydliště. Jako ochrana dýchacích cest prvně mohlo být skoro cokoli co zakrývalo ústa a zamezovalo šíření kapének např. rouška, která ale nebyla k dispozici v tak velkém množství jako nyní, dále bylo možné použít šálu, šátek nebo jakoukoliv látku zakrývající ústa (Vláda ČR, 2020).

Krátce po vyhlášení došlo k udělení prvních výjimek z nošení ochrany dýchacích cest, a to pro děti do dvou let a řidiče motorových vozidel, kteří cestují sami v uzavřeném vozidle. Postupem času se objevovaly další výjimky. Dne 25.5.2020 došlo k celkovému rozvolnění opatření ochrany dýchacích cest a byla povinnost se chránit jen ve vnitřních prostorách a ve veřejné dopravě. Během letních měsíců od 1.7.2020 do 31.8.2020 byla povinnost nosit ochranné pomůcky zrušena a přetrvávala pouze ve zdravotnických zařízeních. V průběhu července a srpna byla na popud pražských hygieniků zavedena povinnost nosit ochranu dýchacích cest v metru. S příchodem podzimu a druhé vlny pandemie byla opětovně zavedena povinnost ochrana dýchacích cest. Nejprve omezení

zahrnovalo pouze povinnost zakrývat ústa ve vnitřních prostorách veřejně přístupných míst a veřejné dopravy, ale velice rychle se omezení začala rozrůstat na veškeré omezení, která byla vyhlášena již v první vlně. Největší změna nastala dne 22.2.2021 kdy bylo nařízeno, že k ochraně úst již nestačí jakýkoliv materiál či rouška, ale byla zavedena povinnost k ochraně úst s využitím respirátoru FFP2 (Slabá, 2022, str. 181).

Útlum v opatření přišel 1.6.2021, kdy byla zrušena povinnost ochrany dýchacích cest na veřejně přístupných místech a od tohoto okamžiku se začala opatření rozvolňovat. K úplnému zrušení tohoto opatření došlo 5.5.2022.

Následující opatření již byla vztahována přímo na podnikatele a jejich podnikatelskou činnost, kterou byly nuceni přizpůsobit přísným hygienickým podmínkám či omezit nebo dokonce přerušit. Maloobchodní prodej a vybrané služby byly poprvé omezeny dne 14.3. 2020. Takřka ihned po vyhlášení zákazu provozu maloobchodu a služeb byly do omezujících opatření zařazovány jednotlivé výjimky. Během března se tak omezení nevztahovalo na potraviny, lékárny, drogistické zboží, tabák, noviny a další sektory nezbytné pro každodenní potřebu obyvatel. V průběhu následujícího měsíce byly přidány i další výjimky jako prodej a servis jízdních kol, aut a řemeslné služby. U řemeslných služeb ale zůstaly výjimky, u kterých nadále zákaz přetrvával a jednalo se o obory, u kterých dochází ke kontaktu s povrchem těla zákazníka, tudíž služby jako kadeřnictví, manikúra, pedikúra a kosmetika zůstaly uzavřeny. Následující měsíce přinášely mnoho dalších výjimek ze zákazu provozu maloobchodu a služeb, mezi které patřily prodejny domácích potřeb, pietní služby, papírnictví, prodej zbraní a další. Prodej potravin, který byl po celou dobu mimo zákaz měl během roku 2020 dvě podstatná omezení která měla za snahu eliminovat šíření nákazy. První takové omezení vstoupilo v účinnost 18.3.2020 a vymezovalo prodejní dobu pouze pro osoby starší 65 let. Prodejní doba pro seniory, kteří během pandemie patřily mezi nejvíce ohroženou skupinu byla vymezena v čase od 10:00 do 12:00. Čas vymezený seniorům byl poté ještě dvakrát pozměněn a byl ustanoven v čase od 8:00 do 10:00 a takto zůstal až do 26.3.2020, kdy byl ministerstvem zdravotnictví zcela zrušen. Druhé omezení přišlo v období mezi 28.10.2020 až 3.12.2020, kdy došlo k omezení provozu maloobchodu, včetně prodeje potravin. Během tohoto období byla omezena provozní doba těchto provozoven. První opatření spočívalo v tom, že od 28.10.2020 do 17.11.2020 se provozovny musely uzavírat nejpozději ve 20:00. Dne 18.11.2020 byl čas uzavření změněn na 21:00 a od 23.11.2020 bylo možné, aby

provozovny svou otevírací dobu mohly prodloužit do 23:00. Součástí opatření po celou dobu byl také zákaz nedělního prodeje (Vláda ČR, 2020).

Omezení poskytování ubytovacích služeb bylo vydáno 16.3.2020 a s menšími výjimkami trvalo do 24.5.2020. Po uplynutí následujících 5 měsíců, během kterých bylo povoleno poskytování ubytovacích služeb za dodržování hygienických opatření stanovených Ministerstvem zdravotnictví, došlo opět k zákazu, který následoval ve dvou obdobích. První zákaz platil od 22.10.2020 do 2.12.2020 a druhý zákaz byl vyhlášen od 18.12.2020 a platil až do 30.5.2021. Během těchto termínů až na výjimky, které byly vydány, platil zákaz ubytovacích služeb s cílem minimalizovat šíření druhé vlny nákazy (Slabá, 2022, str. 182).

Vládní opatření omezující provoz stravovacích služeb měla odlišný charakter pro provozovny v ubytovacích zařízeních a pro provozovny, které nebyly veřejnosti přístupné, kupříkladu školní či zaměstnanecké jídelny. Pro tyto provozovny platila přísnější hygienická opatření a omezení provozní doby, tudíž nedocházelo k jejich úplnému uzavření. Naopak provozovny přístupné široké veřejnosti byly velmi často nuceni uzavírat své podniky, nebo musely fungovat pouze formou výdejního okénka. Shlukování zákazníků u výdejních okének bylo záhy také omezeno s hlavním cílem zakázat konzumaci alkoholu na veřejných místech. Toto opatření bylo v platnosti od 25.5.2020 do 30.6.2020 a poté opět v druhé vlně pandemie od 22.9.2020 do 30.5.2021. V období s mírnějšími opatřeními bylo povoleno využití venkovních prostor. Od 17.5.2021 byla pro provozovny zavedena povinnost ověřovat bezinfekčnost hostů (Slabá, 2022, str. 183).

Vládní opatření výrazně omezila i veřejně přístupná sportoviště. Na začátku pandemie došlo k úplnému uzavření jak vnitřních, tak i venkovních sportovišť. Koncem dubna 2020 se venkovní sportoviště opět otevřela veřejnosti, avšak vnitřní sportoviště byla při nepříznivém vývoji nadále uzavírána. V souvislosti s provozem sportovišť byla zavedena přísná hygienická opatření, která byla povinná jak pro provozovatele, tak pro zákazníky. Na přelomu roku 2020 a 2021 byl vydán zákaz provozu vleků za účelem sportovní aktivity (Slabá, 2022, str. 184).

Během období nouzového stavu vláda vydávala doporučení zaměstnavatelům, která zahrnovala následující doporučení:

- 1) Aktivně podporovat práci na dálku, kde bylo možné minimalizovat fyzické setkávání.
- 2) Poskytovat zaměstnancům podporu v podobě dovolených a placeného volna.

3) Omezit výkon prací, které nejsou klíčové pro udržení provozu firmy.

Souběžně s těmito opatřeními byly zaměstnanci povinni zajistit ochranné prostředky na pracoviště. Později bylo přidáno i povinné testování zaměstnanců, zejména z důvodu monitorace jejich zdravotního stavu a zamezení šíření nákazy.

Poskytovatelé sociálních služeb byli mezi prvními, kteří byli povinni provádět testování svých zaměstnanců od 9.4.2020. Následně byla tato povinnost rušena a opět zaváděna podle aktuálního stavu. Ke dni 12.3.2021 byla povinnost rozšířena i na podniky, které měly 250 a více zaměstnanců. O pět dní později byla povinnost rozšířena i na podniky čítající 10 a více zaměstnanců. Od 28.3.2021 byla povinnost testování zavedena i na firmy s jedním zaměstnancem a osoby provozující samostatnou výdělečnou činnost. Pravidla pro četnost povinného testování prošla změnami v závislosti na dostupných testovacích metodách. Nejprve byla jedinou testovací metodou PCR testování, a až později bylo Ministerstvem zdravotnictví zavedeno i antigenní testování (Slabá, 2022, str. 188).

Jako kompenzace nákladů, které byly spojeny s onemocněním covid-19 byly vytvořeny dotační programy pro podporu udržení zaměstnanosti, kterými byly Program Antivirus, Antivirus A, Antivirus B. Programy pro plošnou podporu podnikatelů byly Dotační program Covid 2021, Dotační program Covid – Nepokryté náklady a Kompenzační bonusy. V poslední řadě zde byly programy, které cílily na firmy či občany a těmito programy byly daňové úlevy, mimořádná finanční pomoc MOP (mimořádná okamžitá pomoc) Covid-19, krizové ošetřovné a příspěvek zaměstnanci při nařízené karanténě. (Vláda ČR, 2021)

3.2 Opatření na podporu podnikatelských subjektů

Vzhledem k vývoji situace kolem nemoci Covid-19 byla vláda nucena finančně pomoci jednotlivcům, kteří se ocitli v obtížné finanční situaci. Vláda ČR vypracovala programy na podporu zasažených sektorů ekonomiky, podnikatelů, živnostníků i zaměstnanců.

Program Antivirus byl zásadním opatřením, které umožnilo státu kompenzovat firmám vyplacené prostředky (mzdy) prostřednictvím Úřadu práce ČR. Díky tomuto programu mělo být zamezeno hromadnému propouštění zaměstnanců. Hlavním cílem programu bylo zajistit ochranu pracovních míst a zároveň ochránit hospodářství před nežádoucím nárůstem nezaměstnanosti a jeho střednědobými a dlouhodobými negativními

dopady. Díky rychlé a efektivní podpoře se podařilo zvládnout negativní ekonomický ráz, a to bez razantního nárůstu počtu nezaměstnaných (MPSV ČR, 2022)

Program byl rozdělen do dvou režimů. Režim A se týkal situací, kdy je nutné uzavřít nebo omezit provoz z důvodu krizových nebo mimořádných opatření, která byla vydána vládou, Ministerstvem zdravotnictví nebo krajskou hygienickou stanicí, a také v případech, kdy je zaměstnancům nařízena karanténa. Režim B se využíval v případech, kdy jsou zaměstnatelné konfrontováni s obtížemi v práci, způsobenými ekonomickými výzvami, které situace přinášela. Na základě vývoje byl následně přidán i režim A+. (Portál Pohoda, 2020)

Tabulka 2 Přehled režimů v programu Antivirus

REŽIM	ÚČEL	PODPORA
Režim A	financování náhrady mzdy v případě karantény zaměstnance a v případě uzavření či omezení provozu ktizovými či mimořádnými opatřeními vlády	80% z vyplacené mzdy včetně odvodů, maximálně 39 000 Kč měsíčně na zaměstnance.
Režim B	financování náhrady mzdy v případě omezení odbytu či výpadku výrobních vstupů	60% vyplacených náhrad mezd včetně povinných odvodů, maximálně 29 000 Kč. Měsíčně za zaměstnance.
Režim A+	financování náhrady mzdy v případě uzavření či omezení provozu. Na rozdíl od režimu A kryl zaměstnancům 100% nákladů.	100% z vyplacené náhrady mzdy včetně odvodů, maximálně 50 000 Kč. Měsíčně za zaměstnance.

Zdroj: MPSV ČR a vlastní zpracování.

Pro nárok na kompenzace bylo potřeba splnit nadcházející podmínky:

- 1) Zaměstnavatel striktně dodržuje zákoník práce.
- 2) Zaměstnanec nesmí být ve výpovědní lhůtě a nesmí mu být dána výpověď
- 3) Týká se firem v podnikové sféře, zaměstnanci musí být v pracovním poměru a musí se účastnit nemocenského a důchodového pojištění
- 4) Zaměstnavatel musí vyplatit náhradu mzdy a odvést odvody (MPSV ČR, 2022).

3.2.1 Dotační program Covid 2021

Hlavním účelem programu byla minimalizace nepříznivých účinků, jež vznikly v důsledku restriktivních opatření přijatých k potlačení pandemie, a to především pokles tržeb, který postihl podniky v České republice. Cílem bylo poskytnout těmto podnikům finanční podporu s cílem udržet jejich likviditu (MPO, 2021).

Dotační program dle MPO (2021) mohl čerpat žadatel, který splňoval následující podmínky:

- 1) Byl fyzickou nebo právnickou osobou, zřízenou podle soukromého práva, nebo příspěvkovou organizací,
- 2) Podnikal v souladu se zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, v platném znění, nebo na podobném právním základě,
- 3) V Důsledku pandemie došlo k významnému poklesu tržeb v rámci jeho podnikání za srovnávací období o nejméně 50 % oproti srovnávacímu období. Za tržby se pro účel tohoto výpočtu považovaly příjmy z vlastních služeb a zboží. Srovnané období zahrnovalo dobu od 1.1.2021 do 31.3.2021 a jako srovnávací období si žadatel mohl zvolit období od 1.1.2019 do 31.3.2019 nebo období od 1.1.2020 do 31.3.2020,
- 4) Měl alespoň jednoho zaměstnance, který byl vyjádřen jako plnohodnotný pracovník.

Podpora byla poskytována za zaměstnance ve výši 500 Kč na den a byla určena na náklady na provoz a udržení podnikatelské činnosti, jako jsou osobní náklady, náklady na materiál, daně a poplatky, splátky úvěru a podobné. Čerpání bylo možné za období od 11.1.2021 do 9.5.2021. Podporu z tohoto programu bylo možné kombinovat i s podporou z programu Antivirus (MPO, 2021).

Dotační program Covid měl také variantu „Dotační program Covid – Nepokryté náklady“. Vláda se snažila poskytnout podporu konkrétnímu sektoru podnikatelských subjektů, kteří byli v minulosti významně postiženi mimořádnými opatřeními, která byla schválena Ministerstvem zdravotnictví. Nejvíce zasaženými sektory byl maloobchod, služby, cestovní ruch a také kulturní a sportovní akce. Hlavním cílem této podpory bylo omezit riziko bankrotu v těchto konkrétních sektorech, udržet pracovní místa a zachovat kontinuitu jejich podnikatelské činnosti. Dotace na krytí nákladů byly cílenou a jasně zaměřenou podporou pro tento určený okruh oprávněných žadatelů (MPO, 2022).

Tato dotace dle MPO (2022) byla určena podnikatelům, kteří vykonávali podporovanou podnikatelskou činnost, mezi které patřili:

- a) Poskytovatelé stravovacích služeb, krátkodobých rekreačních ubytovacích služeb, služby prádelen, cestovní agentury a kanceláře

b) Pořádání, organizace a realizace sportovních, kulturních, konferenčních, veletržních a dalších akcí včetně navazujících technických služeb.

Oprávněným žadatelem byl podle MPO (2022) podnikatel – fyzická, nebo právnická osoba zřízená podle soukromého práva vykonávající podnikatelskou činnost dle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, a musel splňovat:

- 1) Obrat z podporované činnosti v roce 2019 činil více než 50 % z celkového obratu z podnikatelské činnosti.
- 2) V důsledku pandemie došlo v rámci podnikatelské činnosti k poklesu obratu za rozhodové období oproti srovnávacímu období alespoň o 50 %.
- 3) Žadatel musel prokázat za rozhodné období nepokryté náklady, lépe řečeno ztrátu sníženou o dotace .

Finanční podpora pro první skupinu s rozhodným obdobím do 31.12.2021 představovala 50 % nepokrytých nákladů s maximální výší 1,5 mil. Kč a pro druhou skupinu s rozhodným obdobím do 28.2.2022 představovala finanční podpora 70 % nepokrytých nákladů s maximální výší 3 mil. Kč. Program Covid – Nepokryté náklady nelze kombinovat s Programem Covid 2021 (MPO, 2022).

3.2.2 Kompenzační bonus

Původně byl kompenzační bonus (dále jen KB) navržen pro osoby samostatně výdělečně činné (dále jen OSVČ), ale s následným zavedením KB bylo nutné rozšířit původní skupinu žadatelů o další kategorie. Vedle OSVČ tudíž měli právo na KB společníci společností s ručením omezeným (dále jen s.r.o.) a jednotlivci, tzv. dohodáři, kteří vykonávali práci na základě dohody o provedení činnosti a dohody o provedení práce (DPČ a DPP). KB měl dvě formy.

První byl „Kompenzační bonus, Jaro 2020“. Prvním zákonem, který sloužil jako právní rámec pro poskytování KB jako obecné podpory během krizových opatření v souvislosti s výskytem koronaviru, byl zákon č. 159/2020 Sb. o kompenzačním bonusu v souvislosti s krizovými opatřeními v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2. Zákon nabyl platnosti dne 14.4.2020 a účinným se stal 15.4.2020. Další zákony (č. 234/2020 Sb., 262/2020 Sb. a 331/2020 Sb.) aktualizovaly stávající zákon 159/2020 Sb. (Finanční správa, 2020)

Podle Finanční správy (2022) bylo předmětem kompenzačního bonusu omezení podnikatelské činnosti OSVČ, pokud nebyla schopna vykonávat samostatně výdělečnou

činnost zcela, nebo z části vykonávat nad míru obvyklou v důsledku ohrožení zdraví nebo krizových opatření, a to z důvodů:

- 1) nutnosti uzavřít provozovnu subjektu KB či omezit její provoz,
- 2) karantény subjektu KB nebo jeho zaměstnance,
- 3) péče o dítě v případě subjektu KB nebo překážky v práci spočívající v péči o dítě v případě jeho zaměstnance,
- 4) omezení poptávky po výrobcích, službách nebo jiných výstupech samotné výrobní činnosti subjektu KB,
- 5) omezení či ukončení dodávek nebo služeb potřebných pro výkon samostatné výrobní činnosti subjektu KB.

OSVČ v daném bonusovém období nemá nárok na kompenzaci v případě, že došlo k přerušení jejich činnosti z jiných důvodů, než jsou specifikovány výše. V průběhu jarního období, tedy v první vlně pandemie, bylo možné identifikovat dvě bonusová období ve kterých byly poskytovány kompenzace. První bonusové období trvalo v rozmezí od 12.3.2020 do 30.4.2020 a bylo možné o něj požádat jak elektronicky, tak v listinné podobě. Maximální možná částka, o kterou bylo možné požádat činila 25 000 Kč, tudíž kompenzační bonus činil 500 Kč za každý kalendářní den bonusového období. Druhé bonusové období navazovalo na předešlé, trvalo v rozmezí od 1.5.2020 do 8.6.2020 a rovněž se o něj dalo požádat stejným způsobem jako u prvního bonusového období. Maximální možná částka za toto období činila 19 500 Kč. Výše kompenzační částky se odvíjela od počtu dní, ve kterých byly splněny zákonné podmínky pro jejich získání (Finanční správa, 2020)

Druhou formou byl „Kompenzační bonus, Podzim 2020. V rámci druhé vlny koronavirové pandemie vznikl nový zákon č. 461/2020 Sb. o kompenzačním bonusu v souvislosti se zákazem nebo omezením podnikatelské činnosti v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2. Tento zákon vznikl jako reakce na vytvoření nových mutací nemoci covid-19, která se opět začala nekontrolovatelně šířit. Cílem zákona bylo zmírnit dopady událostí se vznikem a rozšířením nemoci covid-19 na OSVČ, společníky malých společností s.r.o. a dohodáře, kteří jsou zaměstnání u zaměstnavatelů přímo postižených opatřeními státních orgánů. Zákon nabyl platnosti dne 13.11.2020 a účinným se stal 14.11.2020.

Předmět kompenzačního bonusu u OSVČ zákon charakterizuje ve dvou rovinách. Podmínky jsou navázány na rozhodné období, kterým je období od 1.6.2020 do 30.9.2020 a na bonusové období. V bonusovém období musí být splněny podmínky stanovené v § 6 odst. 1 nebo v § 6 odst. 2 zákona o KB, který deklaruje charakter omezení činnosti subjektu kompenzačního bonusu:

- 1) Předmětem KB je výkon samostatné výdělečné činnosti, a to v kalendářním dni, ve kterém byla tato činnost bezprostředně zakázána či omezena opatřeními přijatými orgány státní správy k ochraně a prevenci nebezpečí vzniku a rozšíření onemocnění covid-19.
- 2) Předmětem KB je výkon samostatné výdělečné činnosti, a to v kalendářním dni, ve kterém byla tato činnost alespoň z 80 % vyloučena v důsledku bezprostředního zákazu nebo omezení současnými opatřeními orgánů státní správy v souvislosti s výskytem koronaviru vztahující se na:
 - a) odběratelé zboží, služeb nebo jiných výstupů subjektu KB, nejedná-li se o činnost subjektu KB, jejíž výstupy lze bez zásadních obtíží poskytovat jinému odběrateli nebo,
 - b) osobu, v jejíž prostorách je činnost subjektu KB vykonávána, nejedná-li se o činnost subjektu KB, kterou lze bez zásadních obtíží vykonávat jinde.

V průběhu podzimního kompenzačního období bylo zaznamenáno hned 6 bonusových období. První bonusové období bylo určeno dnem 5.10.2020, zároveň i dnem, kdy byl vyhlášen již druhý nouzový stav. Pozdějším neustálým prodlužováním nouzového stavu byla přidána i nová bonusová období. KB činil 500 Kč za každý kalendářní den jednotlivých bonusových období.

3.2.3 Odložení povinnosti elektronické evidence tržeb

Odstavení povinnosti elektronické evidence tržeb (dále už jen EET) bylo rozšířeno až do 31.12.2022, což platilo jak pro subjekty, které byly zařazeny do prvních dvou vln EET (neboli velkoobchod, maloobchod, ubytovací a stravovací služby), tak pro subjekty, které měly původně začít evidovat tržby od 1.5.2020. Pozastavení se týkalo běžného, zjednodušeného, ale také i zvláštního režimu evidence tržeb. Pozastavení EET znamená, že poplatníci nejsou povinni odesílat správci daně údaje o svých tržbách, nemusí vystavovat účtenky v souladu se zákonem o evidenci tržeb a nejsou povinni umisťovat informační

oznámení. Na návrh Ministerstva financí senát schválil úplné zrušení EET, tudíž nyní už tato povinnost není v platnosti. (Finanční správa, 2022).

3.2.4 Další podpora a úlevy pro firmy a občany

Ministerstvo financí společně se Svazem průmyslu a dopravy České republiky, rozhodlo o zvýšení časového rámce pro podání daňového přiznání pro daně z nemovitých věcí a zároveň pro podání silniční daně. Dne 14.10.2020 byl vydán tzv. velký liberační balíček, který reagoval na podzimní vlnu koronavirové krize a na vyhlášení nouzového stavu. Balíček byl určen pro širší okruh podnikatelů, kteří byli dotčeni vládními opatřeními. Tito podnikatelé mohli využít hromadné prominutí:

- 1) úroku z prodlení u daně z přidané hodnoty splatné v období říjen až prosinec 2020
- 2) zálohy splatné od 15.10.2020 do 15.12.2020 na dani z příjmů fyzických osob a dani z příjmu právnických osob
- 3) záloh na daň silniční

Docházelo pouze k odpuštění záloh, ne však k odpuštění samostatného daňového závazku (Svaz průmyslu a dopravy ČR, 2020).

Osoby, které se prokazatelně ocitly kvůli koronaviru ve finanční tísní, měly možnost požádat o jednorázovou dávku mimořádné finanční pomoci MOP Covid-19. Tuto mimořádnou pomoc připravilo Ministerstvo práce a sociálních věcí ve spolupráci s Úřadem práce ČR. Tato iniciativa zahrnovala i rodiče s dětmi do 10 let, kteří byli nuceni zůstat doma v souvislosti s uzavřením škol a školských zařízení nebo kvůli karanténě. Kritéria pro udělení této dávky zahrnovala hodnocení celkového příjmu v rámci společné domácnosti, spolu s dalšími faktory, jako sociální a majetkové poměry žadatele. Dávka byla určena na úhradu nákladů spojených se zajištěním základních životních potřeb, jako bylo jídlo, nájem, energie, ošacení, hygienické potřeby, telefon, internet nebo i hypotéka. Naopak tato dávka nebyla možná poskytnout na úhradu léků, splátky dluhů, leasingů nebo nákladů spojených s podnikáním (MPO, 2020).

Na návrh Ministerstva práce a sociálních věcí bylo schváleno krizové ošetřovné. Nárok na ošetřovné měli rodiče, popřípadě prarodiče, při péči o dítě mladší 10 let. Kromě péče o děti byl nárok na ošetřovné vztahován i na nezaopatřené děti (až do věku 26 let) účastníci se školní docházky závislé na péči jiné osoby. Výše ošetřovného činila 80 % redukováného denního vyměřovacího základu. U osob s plným úvazkem byla minimálně

denní výše ošetřovného stanovena na 400 Kč. Toto právo na ošetřovné nebylo omezeno pouze na zaměstnance, ale také na osoby pracující na dohodu o provedení práce nebo o pracovní činnosti, pokud byly účastníky nemocenského pojištění.

Zaměstnancům, kteří měli v minulosti nárok na náhradu příjmu kvůli nařízené karanténě, byl vyplácen příspěvek ve výši 370 Kč za každý kalendářní den, ale pouze do prvních 14 kalendářních dnů trvání dané karantény. V případě, že součet tohoto příspěvku a náhrady příjmu překročil 90 % průměrného výdělku daného zaměstnance, došlo ke snížení této finanční podpory. Náklady na vyplacení této mimořádné podpory byly hrazeny zaměstnavatelem, a to formou odpisování těchto nákladů z jeho povinných plateb pojistného a sociálního zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (MPSV, 2021).

Tabulka 3 Modelové příklady podpor pro zaměstnance

Hrubá mzda (v Kč)	Hrubý výdělek (za 10 dní v Kč)	Čistý výdělek (za 10 dní v Kč)	Ušlý příjem během karantény (v Kč)	Výše mimoř. příspěvku (v Kč)	Celkem nově za karanténu (v Kč)	% z hrubé mzdy/ % z čisté mzdy
15 200	6 992	6 223	- 2 313	2 606	6 516	93 %/105 %
18 000	8 280	7 195	- 2 723	2 980	7 452	90 %/104 %
20 000	9 200	7 876	- 2 908	3 312	8 280	90 %/105 %
25 000	11 500	9 578	- 3 368	4 140	10 350	90 %/108 %
28 000	12 880	10 599	- 3 644	4 637	11 592	90 %/109 %
29 000	13 430	10 939	- 3 735	4 803	12 006	90 %/110 %
30 000	13 800	11 280	- 3 828	4 968	12 420	90 %/110 %
32 000	14 720	11 960	- 4 012	5 180	13 128	89 %/110 %

Zdroj: MPSV ČR, Tisková zpráva, 2021

3.3 Základní pojmy

Pro lepší orientaci v daném tématu budou prvně vysvětleny základní pojmy, kterým se budu v této práci věnovat. Mezi ty nejdůležitější pojmy jsem zařadila podnikatelský a daňový subjekt, který je stěžejním pro tuto práci, a dále zde bude vymezen pojem daně a trh práce.

3.3.1 Podnikatelský subjekt

Podnikatelskými subjekty jsou fyzické osoby (FO) a právnické osoby (PO). Tyto pojmy jsou zakotveny v občanském zákoníku. Status FO získá každý člověk okamžikem svého narození a ztratí okamžikem smrti či prohlášením za mrtvého. FO podle §8 občanského zákoníku představuje: „*Způsobilost fyzické osoby vlastními právními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnost (způsobilost k právním úkonům) vzniklá v plném rozsahu zletilostí*“

FO můžeme podle Švarcové (1999) dále rozdělit na podnikatele a zaměstnance. Podnikatelé, kteří podnikají na základě živnostenského oprávnění dle živnostenského zákona, nebo osoby podnikající na základě jiného oprávnění dle jiných zákonů (např. veterináři, lékaři). Zaměstnance definujeme jako osoby schopné vstupovat do pracovních vztahů se svými zaměstnavateli. U zaměstnanců se řídíme především zákoníkem práce.

PO podle §18 občanského zákoníku:

„(1) Způsobilost mít práva a povinnosti mají i právnické osoby

(2) Právnickými osobami jsou:

- a) sdružení fyzických osob nebo právnických osob*
- b) účelová sdružení majetku*
- c) jednotky územní samosprávy*
- d) jiné subjekty, o kterých to stanoví zákon.“*

Zřízení PO vzniká na základě §19 občanského zákoníku: *(1) Ke zřízení právnické osoby je potřebná písemná smlouva nebo zakládající listina, pokud nestanoví zvláštní zákon jinak. (2) Právnické osoby, které se zapisují do obchodního nebo do jiného zákonem určeného rejstříku, mohou nabýt práv a povinnosti ode dne účinnosti zápisu do tohoto rejstříku, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak,“*

3.3.2 Daňový subjekt

Daňovým subjektem je osoba, která je podle zákona povinna odvádět daň. Musíme podotknout, že v právním slova smyslu může jít o fyzickou osobu (občan), nebo o právnickou osobu, kterou může být obchodní společnost či zájmové sdružení s právní subjektivitou. Z hlediska daňové techniky dělíme daňové subjekty na plátce daně a poplatníky. Plátce daně je daňový subjekt, který je ze zákona povinen uhradit daň vybranou nebo sraženou od jiných subjektů pod svou majetkovou odpovědnost. Poplatník

je daňový subjekt, který je ze zákona povinen hradit daň svým jménem, na svůj účet a ze svého předmětu zdanění (Vančurová, Lachová, 1995, str. 16-17).

V některých případech se daň vybírá pomocí srážky daně přímo u zdroje, což poté minimalizuje riziko daňových úniků, protože poplatník není přímým daňovým subjektem, a proto nemá možnost ovlivnit velikost daňové povinnosti, která mu náleží. Tento postup se používá u daní, kde je složité získat daň od samotného poplatníka. Plátce odečte daň přímo ze zdroje a odvádí je za poplatníka. V České republice se tento postup využívá například u daně z příjmu, kde banka srazí daň z úroku před jeho vyplacením.

Dle §20 zákona č. 280/2009 Sb. je daňový subjekt má práva a povinnosti týkající se správného zjištění a stanovení daně po dobu běhu lhůty pro stanovení daně a při placení daně po dobu, ve které lze požadovat placení nedoplatku, a to i v případech, kdy přestal být daňovým subjektem.

3.3.3 Daně

Daň představuje podle Kubátové (2003) transfer neboli jednostranný pohyb finančních prostředků od soukromého k veřejnému sektoru. Daň je definována jako povinná, nenávratná, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu. Je to platba neúčelová a neekvivalentní. Daň se pravidelně opakuje v časových intervalech, nebo je nepravidelná a platí se za určitých okolností.

V daňové teorii dělíme daně na přímé a nepřímé podle možnosti přesunu daňového břemena. Přímými daněmi označujeme daně, u kterých je znám poplatník, který bezprostředně ze svého příjmu hradí daňovou povinnost. Nepřímými daněmi potom označujeme jenom daně, u kterých není znám poplatník a jediným daňovým subjektem je plátce daně (Vančurová, Láchová, 1995, str. 12).

Daně, které mohou být na území České republiky uvaleny, taxativně vyjmenovává zákon č. 212/1992 Sb. o soustavě daní. Nutno podotknout že daně jsou klíčovou složkou příjmů státního rozpočtu. Cílem daní je financování veřejných výdajů, mezi které patří například investice do infrastruktury, vzdělání, zdravotnictví a do dalších veřejných služeb.

3.3.4 Trh práce

Podle Rievajové (2009) na trhu práce dochází k setkávání nabídky a poptávky po pracovní síle, kdy lidé nabízejí své pracovní schopnosti zaměstnavatelům. Tento trh se odlišuje od ostatních trhů především v širší lidského faktoru a různorodosti nabízených

pracovních pozic, které zahrnují různé profese a osobní charakteristiky, dovednosti a kvalifikace. Vývoj na trhu práce je pravidelně sledován, porovnáván a hodnocen. Práce slouží také jako způsob zajištění obživy pro jednotlivce.

Konkurence na straně nabídky práce znamená, že existuje mnoho lidí, kteří nabízejí svoji práci na trhu, a firmy si mohou vybírat z více kandidátů. Na straně poptávky po práci konkurence znamená, že firmy se snaží najmout kvalifikované a schopné pracovníky, a proto musí nabízet výhodnější podmínky, aby přilákaly nejlepší kandidáty. Tržní nabídka práce je tvořena individuálními nabídkami práce jednotlivých lidí, kteří hledají práci na trhu. Tyto nabídky práce mohou být ovlivněny faktory jako je věk, vzdělání, zkušenosti a osobní preference. Tržní poptávka je tvořena poptávkou všech firem v dané ekonomice po práci. To znamená, že celková poptávka po práci na trhu může být ovlivněna faktory, jako jsou hospodářské podmínky, míra růstu ekonomiky a další faktory ovlivňující poptávku.

4 Praktická část

Praktická část je rozdělena do dvou fází výzkumu. V první fázi se využívá kvalitativní výzkum, kde je použita metoda strukturovaného rozhovoru s otevřenými otázkami. Tato fáze zkoumá konkrétní dopady vládních opatření během pandemie na podnikatelské subjekty z tří různých sektorů ekonomiky a jejich postoj k celé situaci. Druhá fáze se zaměřuje na širší spektrum podnikatelských subjektů a má za cíl poskytnout obecný pohled na ekonomickou sféru. Tato fáze využívá kvantitativního výzkumu a bude hodnotit vliv pandemie na podnikatelské subjekty, jejich spokojenost s kompenzacemi poskytnutými státem a dopady na jejich podnikatelskou činnost prostřednictvím dotazníkového šetření.

Hlavním cílem bakalářské práce je identifikovat dopady pandemie na podnikatelské subjekty.

Stanovené dílčí cíle:

- Identifikovat odvětví, která byla nejvíce postižena pandemií.
- Zhodnotit efektivitu vládní podpory.
- Prozkoumat možné inovace a nové příležitosti v podnikatelské činnosti v různých odvětvích ekonomiky.

4.1 Kvalitativní výzkum

Pro kvalitativní výzkum byla zvolena technika sběru dat formou strukturovaného rozhovoru s otevřenými otázkami.

4.1.1 Metodika sběru dat

Pro provedení strukturovaného rozhovoru s otevřenými otázkami s cílovými zástupci ze tří odvětví: služeb, pohostinství a obchodu byl využit jednoduchý a systematický proces tvorby metodiky. Tento postup zajišťuje spolehlivý a konzistentní způsob shromažďování dat. Nejprve byly pečlivě sestaveny otázky, které měly umožnit získání podrobných informací od respondentů. Ti byli předem informováni o účelu a průběhu výzkumu a také o zásadách ochrany jejich osobních údajů. Během rozhovoru byl kladen důraz na respektování individuálních zkušeností a názorů respondentů a na poskytnutí prostoru pro jejich další komentáře. Nakonec bylo respondentům umožněno

vyjádřit případné další připomínky či dotazy. Takto byla zajištěna systematická a etická práce s daty z rozhovoru.

4.1.2 Rozhovory s respondenty

V rámci analýzy dopadů pandemie na podnikatelské subjekty byly provedeny tři rozhovory se zástupci odvětví ekonomiky. Bylo zkoumáno odvětví služeb, konkrétně kadeřnictví, pro odvětví pohostinství byla vybrána venkovská restaurace a pro sektor služeb byl zvolen velko a maloobchod s drogerií, který zřizuje též i e-obchod. Rozhovory byly uskutečněny v prosinci roku 2023. Všichni respondenti vyžadovali dodržení anonymity, proto jsem se rozhodla nazvat respondenty podle jejich oblasti podnikání.

Otázka č. 1: V jakém oboru podnikáte a jak dlouho provozujete svou podnikatelskou činnost?

První otázka byla zaměřena na to, jak dlouho respondenti provozují svou podnikatelskou činnost. Všichni respondenti odpověděli, že svou činnost provozují déle než 10 let. Respondent pohostinství provozuje svou činnost 23 let a respondent obchodu dokonce déle než 30 let. Na základě těchto informací lze předpokládat, že všichni mají dlouholeté zkušenosti s provozováním své podnikatelské činnosti.

Otázka č. 2: Jak moc Vás zasáhla vládní opatření a v čem Vás nejvíce omezila?

Další otázka zjišťuje, jak moc byli respondenti zasaženi vládními opatřeními. Nejhorší situace byla pro respondenty pohostinství a služby, ti byli nuceni zcela přerušit svou činnost. Jejich provozovny musely být z důvodu nařízení vlády zcela uzavřeny. Po následném rozvolnění sice mohly provozovny otevřít, ale musely splňovat přísné hygienické podmínky a striktně omezit kapacity osob ve svých provozovnách. Oproti tomu respondent obchodu nebyl nucen po celou dobu pandemie uzavřít svou provozovnu, pouze musel dodržovat hygienické podmínky a zajistit veškeré ochranné pomůcky pro své zaměstnance. Omezení se však nevztahovalo pouze na výkon podnikatelské činnosti, ale také na samotné vzdělávání podnikatelských subjektů. Respondent služeb uvádí: „ Jako kadeřnice, která se pořád ráda vzdělávám a zdokonaluji, tak veškerá školení v pandemii byla formou online prostředí, a to se v mém oboru ukázalo jako velice neefektivní a neúčelné, protože bez praktické zkušenosti se v tomto oboru neobejdete.“

Otázka č. 3: Jak jste změnilí způsob svého podnikání, aby byl odpovídající aktuální situaci?

Třetí otázka zjišťovala, jak podnikatelské subjekty přizpůsobili své podnikání tak, aby bylo odpovídající epidemické situace a bylo v souladu s vládními nařízeními. Respondent obchodu, který rovněž provozuje i e-obchod uvedl: „ *Přeorientovali jsme se více na e-commerce prodeje. Vylepšili jsme způsoby a rychlost odesílání zboží našim zákazníkům a zaměřili jsme se na lepší přehlednost a design na našich webových stránkách. V kamenné prodejně jsme dodržovali přísná opatření a kapacitní možnosti.*“ Pro sektor pohostinství a služeb bylo přizpůsobení se situaci o to složitější z důvodů uzavírky provozoven. Respondent pohostinství zavedl výdejní okénko a rozvoz. Po částečném rozvolnění a otevření provozovny dodržoval hygienická opatření, kapacitní omezení a přestavil provozovnu tak, aby splňovala rozestupy mezi jednotlivými stoly, které byly požadovány vládním nařízením. Pro sektor služeb byla situace nejnáročnější. V době uzavírky nebyla možnost podnikatelskou činnost provozovat a po rozvolnění musel stejně jako ostatní respondenti dodržovat hygienická opatření a kapacitní omezení.

Otázka č. 4: Byl/a jste nucen/a propouštět své zaměstnance něco učinit podobné radikálnější řešení pro udržení Vašeho podnikání?

Otázka číslo 4 se zaměřovala na situaci ohledně propouštění zaměstnanců v důsledku pandemie. Z výsledků vyplývá, že respondenti ze sektoru služeb neuváděli zaměstnance jako součást svého podnikání. Ostatní respondenti, kteří měli zaměstnance, informovali, že nebyli nuceni k propouštění. V případě respondentů ze sektoru pohostinství byli zaměstnanci využiti během uzavírky provozoven na rozvozy a pro zavedení výdejního okénka, což umožnilo udržení zaměstnanců v práci a zároveň poskytnutí služeb zákazníkům v této obtížné době. Naopak respondent z oblasti obchodu uvedl, že nebylo potřeba provádět žádné personální změny, což naznačuje, že jejich podnikatelská činnost nebyla výrazně ovlivněna z hlediska personálního obsazení. Tato data poukazují na různorodé způsoby, jak podnikatelé v různých odvětvích reagovali na pandemii a zacházeli se svými zaměstnanci v této obtížné době.

Otázka č. 5: Jak dlouho Vám trvalo přizpůsobit Vaše podnikání?

Na otázku ohledně délky přizpůsobení se všichni respondenti shodli, že museli jednat rychle. Restrikce ze strany vlády přicházely ze dne na den bez varování a pokud by

nejednali okamžitě, dostali by se do rozporu s vládními opatřeními. Respondent obchodu uvedl :*„ Přizpůsobení trvalo několik dní až týdnů. Naše společnost má schopné lidi na vyšších pozicích, kteří rychle a efektivně plánovali a organizovali činnost, aby byla v souladu s vládními opatřeními.“*

Otázka č. 6: Využil/a jste státní podporu? Kolikrát? Považoval/a jste ji za dostačující?

Cílem šesté otázky bylo zjistit, jestli dané sektory využívaly státní podporu a zdali ji považovaly za adekvátní. Všichni respondenti shodně odpověděli, že státní podporu využívali pravidelně po celou dobu pandemie, ale nikdo z nich ji za dostačující nepovažoval. Respondent pohostinství uvedl: *„Podporu jsme samozřejmě využívaly, ale pro sektor gastronomie přišla poměrně pozdě. Bez dostatečné finanční rezervy a podpory stálých zákazníků, kteří nás podporovali skrz využívání výdejního okénka a rozvozu bychom počáteční uzavírku nepřekonalý.“*

Otázka č. 7: Způsobila tato náročná situace nějaké inovace nebo nové příležitosti ve vašem podnikání?

Sedmá otázka se ptá respondentů, zda jim pandemická situace přinesla do jejich podnikání nové příležitosti či inovace. Na tuto otázku se odpovědi respondentů rozcházely. Respondent služeb uvedl, že v jeho podnikatelské činnosti se žádné inovace neobjevily. Naopak respondent obchodu odpověděl: *„ Díky této situaci jsme začali sledovat trend vývoje e-commerce a přizpůsobili jsme tomu naše balící a třídící centrum, čímž se nám povedlo zefektivnit a urychlit dodávky zboží koncovým zákazníkům. V době pandemie jsme značně rozšířily sortiment o ochranné pomůcky, které v našem sortimentu přetrvávají až do nynějška.“* Respondent pohostinství v době pandemie zavedl bezkontaktní platbu a díky rozvozům dokázal rozšířit povědomí o svém podniku a získat nové zákazníky.

4.2 Kvantitativní výzkum

Druhá polovina praktické části je realizována pomocí kvantitativního výzkumu prostřednictvím dotazníkového šetření. Dotazník byl rozeslán emailem 80 vybraným podnikatelským subjektům. Další metodou sběru dat bylo vyvěšení dotazníku na podnikatelská fóra. Celkem se na dotazníkovém šetření podílelo 101 respondentů. Dotazník obsahoval 10 otázek, z nichž dvě byly otevřené. Cílem dotazníkového šetření

bylo kvantifikovat postižené podnikatelské subjekty, zjistit jejich spokojenost s kompenzacemi poskytovanými státem a zhodnotit případné pozitivní aspekty, které pandemie přinesla.

Stanovené hypotézy:

H1: Většina podnikatelských subjektů byla ovlivněna vládními opatřeními.

H2: Podpora ze strany státu nebyla adekvátní.

H3: Dopady na podnikatelské subjekty byly odlišné dle oblasti podnikání.

H4: Pandemie přinesla nové příležitosti do některých oblastí podnikání.

Otázka č. 1: V jakém odvětví podnikáte?

První otázka byla otevřená, aby respondenti mohli uvést v jakém odvětví podnikají. Jednotlivé odpovědi byly roztrženy do konkrétních odvětví ekonomiky, zaznamenány v programu MS Excel a zpracovány do tabulky.

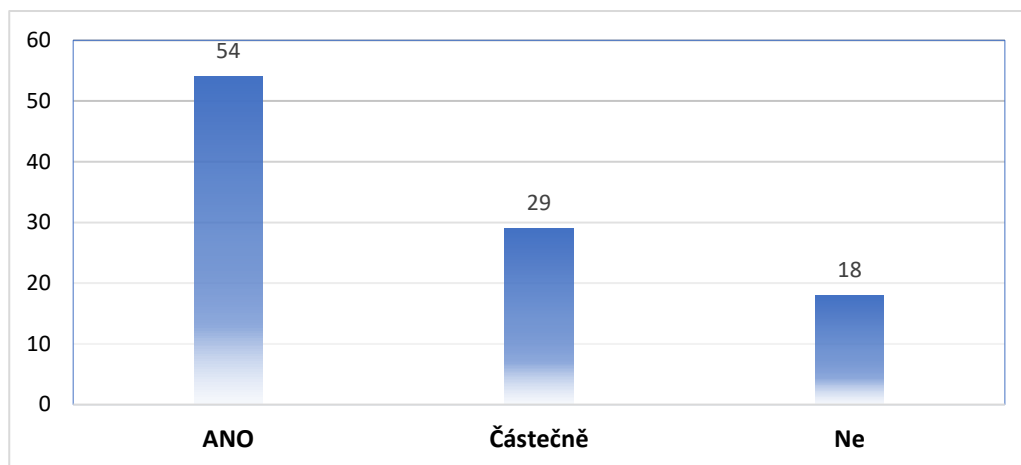
Tabulka 4 Přehled respondentů a jejich obor podnikání

Odvětví	Počet respondentů	Podíl
Pohostinství	18	17,80 %
Osobní služby	16	15,70 %
Ostatní služby	13	12,80 %
IT služby	4	4 %
Doprava	8	8 %
Maloobchod	17	16,90 %
Finančnictví	7	6,90 %
Řemeslné činnosti	6	5,90 %
Stavebnictví	4	4 %
Zdravotnictví	2	2 %
Cestovní ruch	2	2 %
Zemědělství	4	4 %
Celkem	101	100,00 %

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 2: Zasáhla Vás omezení stanovená vládou?

Graf 1 Zasaženost vládními opatřeními

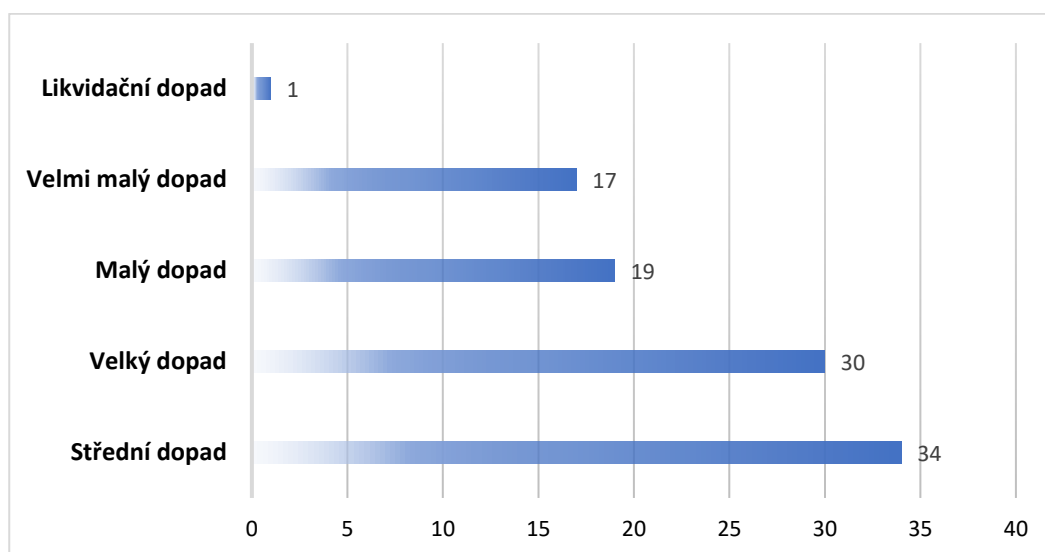

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků grafu 1 vyplývá, že vládní opatření zasáhla většinu podnikatelských subjektů. Plně zasáhla nadpoloviční většinu dotazovaných respondentů (54). Částečný zásah evidovalo 29 respondentů. Pouhých 18 respondentů odpovědělo, že je vládní opatření nikterak nezasáhla, byly to převážně respondenti z odvětví IT služeb, Finančnictví a Internetové obchody.

Otázka č. 3: Jak byste zhodnotily vliv pandemických opatření na Vaše podnikání?

Graf 2 Vliv opatření na podnikatelskou činnost

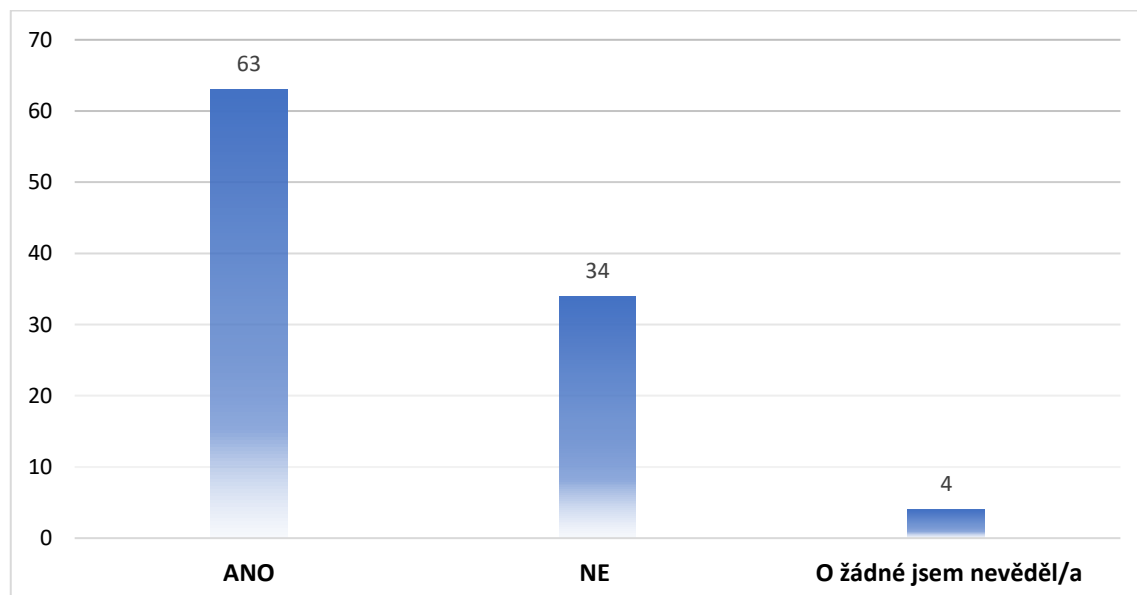
Zdroj: vlastní zpracování

Podle grafu hodnocení vlivu pandemických opatření na podnikání je patrné, že nejčastěji uváděnými odpověďmi byly "Střední dopad" a "Velký dopad". "Střední dopad" byl zaznamenán u 34 respondentů, což představuje asi 33,6 % celkového vzorku, zatímco "Velký dopad" byl zastoupen 30 odpověďmi. Odpovědi jako "Malý dopad" a "Velmi malý dopad" byly méně časté, s 19 respektive 17 odpověďmi. Likvidační dopad byl identifikován pouze u jednoho respondenta, což je zanedbatelný podíl, představující pouhé 0,99 % celkového vzorku.

Tato data ukazují, že většina respondentů vnímá pandemická opatření jako mající výrazný dopad na provoz jejich podnikání. Kombinace odpovědí naznačuje, že mnoho podnikatelů čelilo různým úrovním obtíží způsobených opatřeními. Zejména se zdá, že "Střední dopad" a "Velký dopad" byly nejčastěji uváděnými odpověďmi, což může naznačovat různé úrovně závažnosti, s nimiž se podnikatelé museli vyrovnat. Tato zjištění ukazují na potřebu důkladné analýzy a možných strategických opatření, která by mohla být podniknuta k minimalizaci negativního dopadu a optimalizaci obchodních podmínek v podmínkách pandemické situace.

Otázka č.4: Využil/a jste některou z podpor pro podnikatele vytvořených státem?

Graf 3 Využívání státní podpory

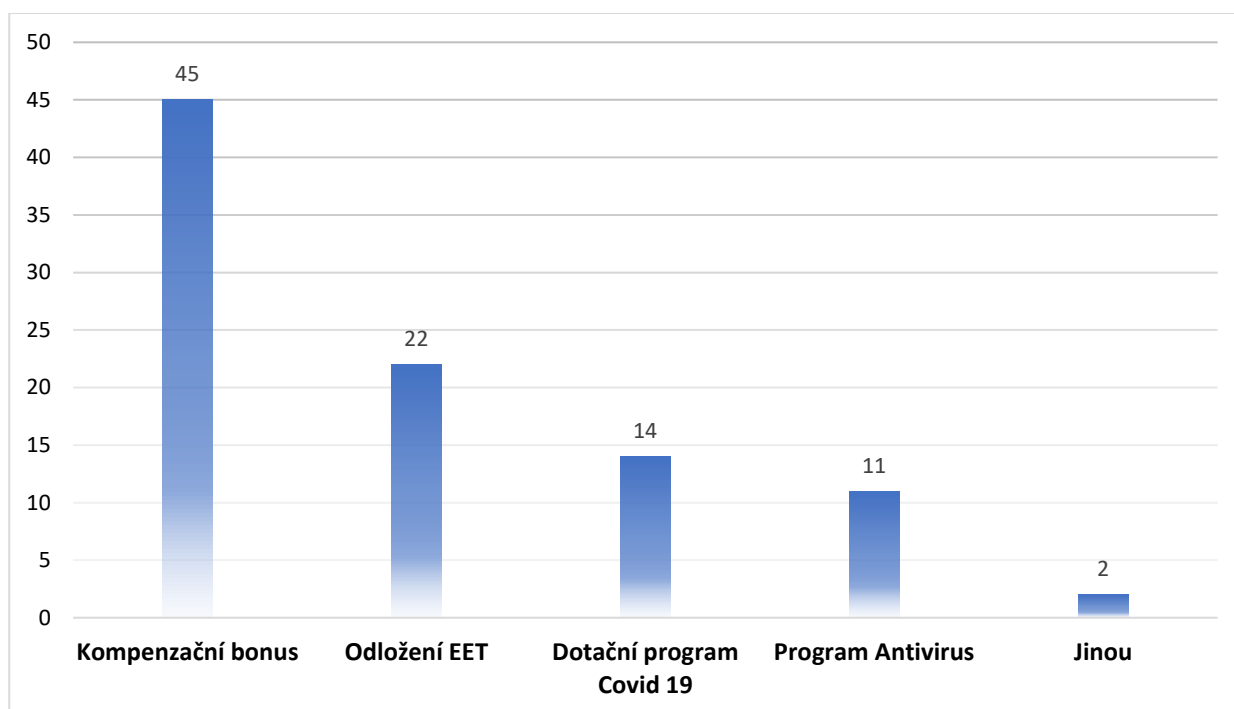
Zdroj: vlastní zpracování

Podle poskytnutých dat využilo podpor pro podnikatele, které byly vytvořeny státem, 63 respondentů, což představuje většinu vzorku. Tato odpověď naznačuje, že

většina podnikatelů byla aktivní při hledání a využívání dostupných státních podpor s cílem ulehčit si finanční zátěž způsobenou pandemickou situací. Naopak, 34 respondentů (asi třetina vzorku) nevedlo, že by využili některou z těchto podpor. To může signalizovat buď nedostatečnou informovanost respondentů o existenci těchto programů nebo jejich nevhodnost pro konkrétní podnikatelské situace. Zajímavé je, že 4 respondenti nevěděli o žádné z těchto podpor. Tato skupina respondentů by mohla být buď neinformovaná nebo mohla zastávat stanovisko, že státní podpory nejsou pro jejich podnikání relevantní. Tyto údaje poukazují na rozmanitost postojů a přístupů podnikatelů k možnostem státní podpory během pandemické situace.

Otázka 5: Pokud ANO, kterou?

Graf 4 Nejčastěji využívané podpory

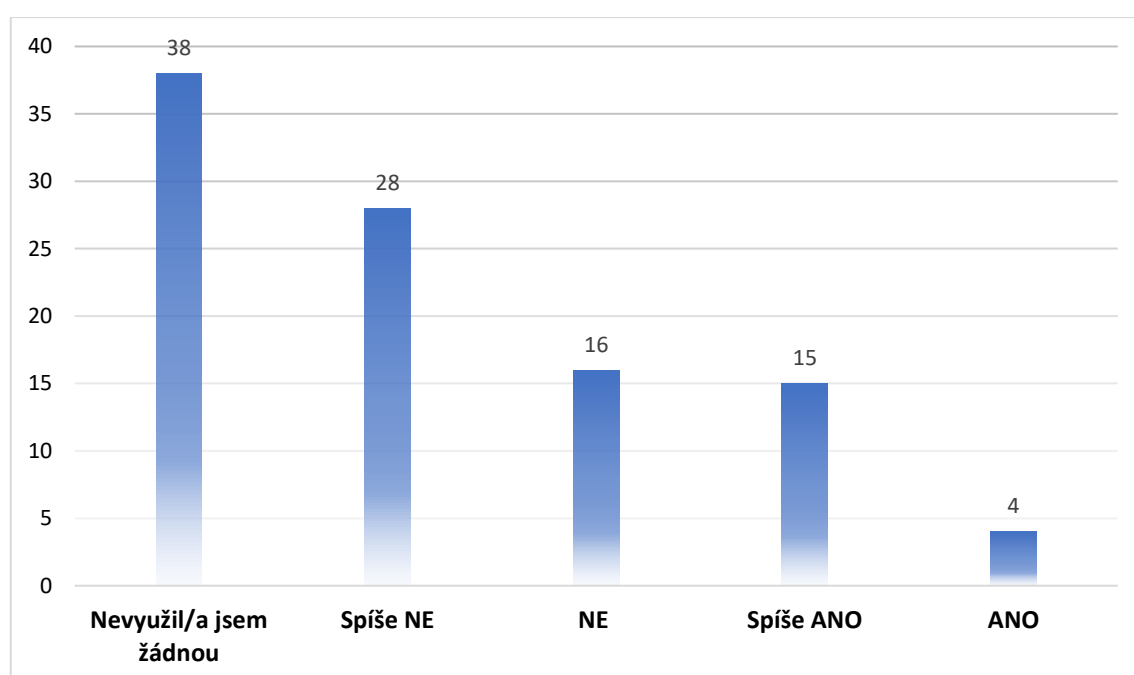
Zdroj: vlastní zpracování

Graf zobrazuje, jak respondenti reagovali na otázku, kterou formu státní podpory využili v souvislosti s pandemií. Největší část, konkrétně 45 respondentů, uvádí, že se rozhodlo pro využití kompenzačního bonusu, což naznačuje jeho vysokou popularitu mezi podnikateli. Následuje odložení EET, kterého využilo 22 respondentů, což naznačuje jeho další rozšířenost mezi podnikateli. Odpovědi na další státní podpory jsou rozptýlenější: 14

respondentů uvedlo, že využili dotační program Covid-19, zatímco 11 respondentů zvolilo program Antivirus. Pouze 2 respondenti uvedli, že využili jinou formu státní podpory, jako kterou uvedli dotační program Covid – Nepokryté náklady. Tato analýza ukazuje, jak různorodě respondenti využívali státní podporu a ilustruje preference mezi různými možnostmi, což může být důležité pro plánování budoucích podpůrných opatření.

Otázka 6: Byla pro Vás podpora od státu dostačující?

Graf 5 Dostatečnost podpory od státu

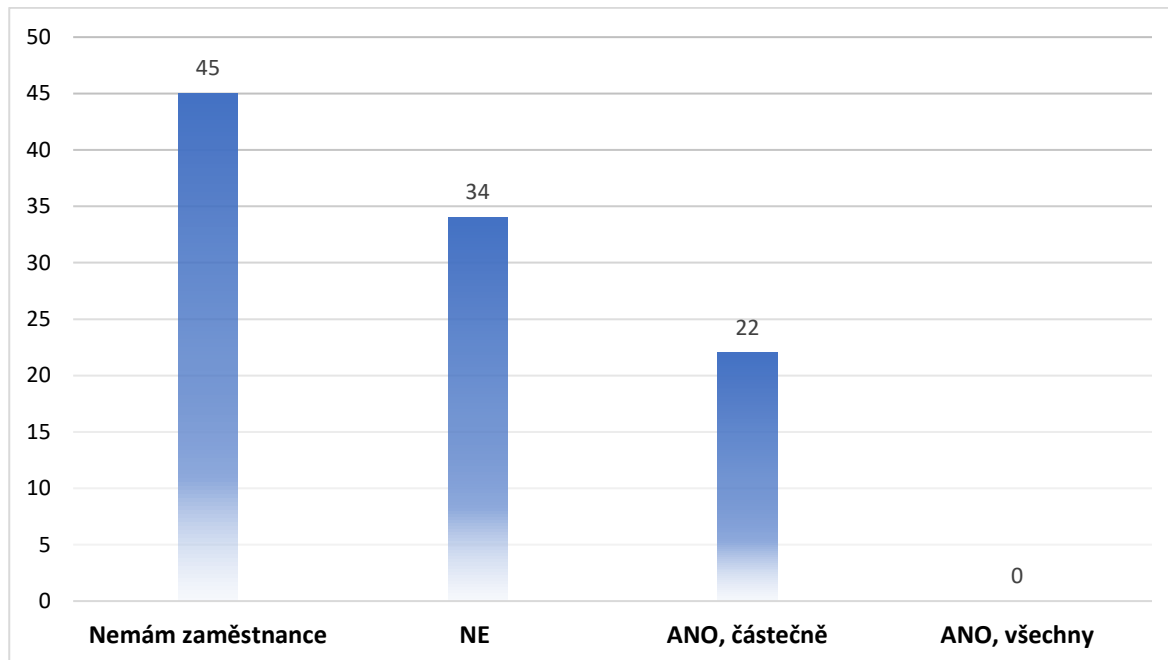

Zdroj: vlastní zpracování

Pátý graf zobrazuje, zda respondenti považovali státní podporu za dostačující. Z dat vyplývá, že nejvíce respondentů, konkrétně 38, uvedlo, že "Nevyužil/a jsem žádnou" formu státní podpory, což naznačuje, že tito podnikatelé nepotřebovali či nebyli schopni využít dostupnou podporu. 28 respondentů odpovědělo, že podpora od státu byla spíše nedostačující, což naznačuje jejich nespokojenost s úrovní poskytnuté podpory. Naopak pouze 4 respondenti uvedli, že podpora byla naprosto dostačující, což naznačuje, že jen malý podíl respondentů byl s poskytnutou podporou spokojen. Tato analýza ukazuje, že většina respondentů nepovažovala státní podporu za dostačující, což může mít důsledky pro poskytování budoucí podpory.

Otázka 7: Byl/a jste nucen/a propouštět své zaměstnance?

Graf 6 Propouštění zaměstnanců

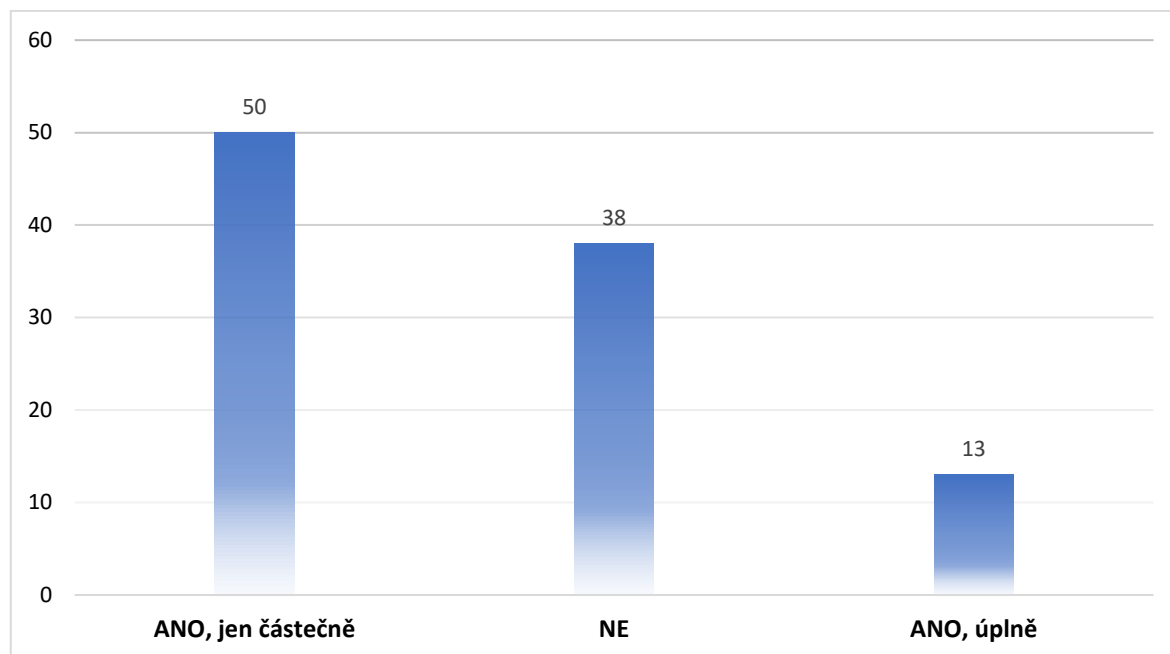

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 7 zobrazuje, jak respondenti odpovídali na otázku, zda byli nuceni propouštět své zaměstnance v důsledku pandemie. Nejvíce respondentů, konkrétně 45, uvedlo, že nemají zaměstnance, a proto nemuseli provádět žádné propouštění. 34 respondentů odpovědělo "NE", což naznačuje, že většina respondentů nebyla situací donucena k propouštění. Naopak 22 respondentů uvedlo, že byli nuceni propustit zaměstnance částečně. Žádný z respondentů nepotvrdil, že byl nucen propustit všechny zaměstnance. Tento výzkum naznačuje, že většina respondentů nemusela provádět propouštění, ale část z nich byla nucena propouštět zaměstnance, a to pouze částečně.

Otázka 8: Byl/a jste nucen/a pozastavit či omezit svou podnikatelskou činnost?

Graf 7 Pozastavení podnikatelské činnosti

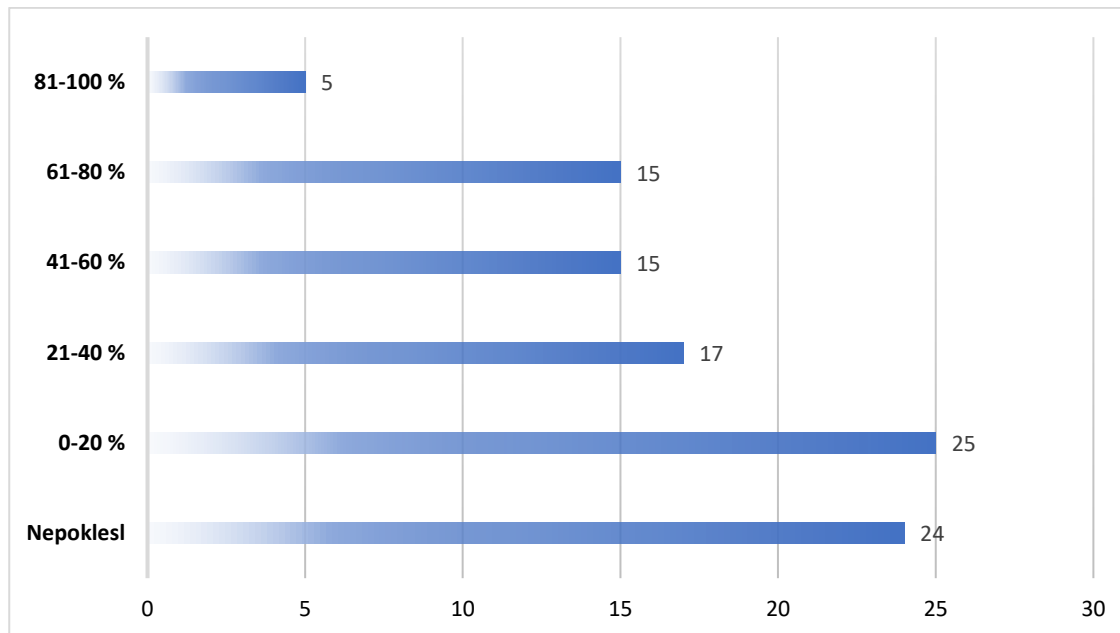

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 8 zobrazuje odpovědi respondentů na otázku, zda byli nuceni pozastavit či omezit svou podnikatelskou činnost v důsledku pandemie. Nejvíce respondentů, konkrétně 50, odpovědělo "ANO, jen částečně", což naznačuje, že část podnikatelů byla nucena pouze částečně omezit svou činnost. 38 respondentů odpovědělo "NE", což indikuje, že většina respondentů nepotřebovala pozastavit či omezit svou podnikatelskou činnost. Naopak pouze 13 respondentů uvedlo, že byli nuceni úplně pozastavit či omezit svou podnikatelskou činnost. Tento graf poskytuje informace o rozsahu dopadu pandemie na provozování podnikatelské činnosti respondentů.

Otázka 9: O Kolik procent poklesl Váš obrat v pórování s rokem před pandemií?

Graf 8 Pokles obratu v době pandemie

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 8 představuje rozložení odpovědí respondentů na otázku, jakým způsobem jejich obrat utrpěl v důsledku pandemie ve srovnání s rokem před ní. Nejvíce respondentů, konkrétně 25 z nich, uvedlo, že jejich obrat klesl mírně, o 0-20 %. Následuje kategorie 21-40 %, kterou zastává 17 respondentů, a kategorie 41-60 % s odpověďmi od 15 respondentů. Stejný počet, tedy 15 respondentů, informuje o poklesu obratu v rozmezí 61-80 %. Pouze 5 respondentů zmínilo, že jejich obrat klesl o více než 80 %. Z těchto dat vyplývá, že většina respondentů zaznamenala pokles obratu v rozmezí 0-40 %. Tato škála ukazuje, že pandemie měla značný dopad na podnikatelskou činnost většiny respondentů, přičemž někteří uváděli ztráty ve vyšších procentech.

Otázka 10: Přinesla Vám pandemie nové možnosti či zdokonalení Vaší podnikatelské činnosti?

Výsledky šetření naznačují, že zhruba polovina respondentů, konkrétně 45 ze 101, nepociťovala žádné výrazné změny ve svém podnikání v důsledku pandemie. To znamená, že pro tyto podnikatele se jejich provoz nezměnil a jejich podnikání pokračovalo stejně

jako před pandemií. Na druhou stranu však více než polovina, tedy 56,4 % respondentů, uvádí, že pandemie přinesla do jejich podnikání nějaké nové možnosti či změny.

Mezi nejčastější nové možnosti, které pandemie přinesla, patřilo zřízení webových stránek, úpravy obchodní strategie, rozšíření nabídky online služeb, zdokonalení internetového prodeje, modernizace platebních systémů a rozvoz jídel. Tento výsledek ukazuje, že i přes výzvy a obtíže pandemie většina podnikatelů dokázala najít způsoby, jak se přizpůsobit novým podmínkám a využít nové příležitosti k rozvoji svého podnikání.

Důležité je zdůraznit, že někteří respondenti nepovažovali pandemii za příležitost k inovacím, ale za nástroj k posílení současných obchodních praktik. Někteří podnikatelé se museli zaměřit na posílení své online přítomnosti a digitálních marketingových strategií, zatímco jiní využili pandemie k přehodnocení svého podnikatelského modelu a zavedení nových služeb nebo produktů.

5 Výsledky a diskuse

V této kapitole budou podrobně analyzovány výsledky získané z rozhovorů s podnikatelskými subjekty a následně budou porovnány s výsledky z dotazníkového šetření. Cílem výzkumu bylo zjistit, jak pandemie ovlivnila podnikatelské subjekty. V rámci této práce bylo zkoumáno, zda podnikatelské subjekty považovaly podporu, kterou obdržely od státu, za uspokojivou, a jaký vliv měla tato podpora na jejich podnikání. Na základě získaných poznatků budou formulována relevantní řešení, která by mohla podnikatelům pomoci v jejich činnosti.

5.1 Strukturovaný rozhovor

Výsledky strukturovaného rozhovoru přináší podrobný pohled na to, jakým způsobem pandemie koronaviru postihla podnikatele v odvětvích služeb, pohostinství a obchodu. Ukazuje se, že tyto odvětví reagovala na pandemii různými způsoby, což vedlo k rozmanitosti dopadů na jednotlivé subjekty v rámci těchto sektorů. Je patrné, že odvětví se lišila v jejich schopnosti přizpůsobit se novým podmínkám a v míře omezení nařízených vládou. Například, respondent z odvětví služeb, který neimplementoval žádné inovace během pandemie, se potýkal s většími obtížemi při adaptaci na nová omezení. Naopak, respondent z odvětví obchodu byl schopen zlepšit svou podnikatelskou činnost během pandemie a přesunout některé své aktivity do online prostředí, což naznačuje určitou flexibilitu a schopnost adaptace v tomto sektoru.

Tyto výsledky potvrzují, že každé odvětví mělo odlišnou zkušenost s dopady pandemie, a že schopnost inovace a adaptace hrála klíčovou roli v překonávání obtíží. Je důležité brát v úvahu tyto rozdíly při formulování budoucích strategií a podnikatelských plánů, aby bylo možné efektivněji reagovat na budoucí krize a nepředvídané události. Tato pochopení diverzity zkušeností různých odvětví může také poskytnout cenné poučení a inspiraci pro budoucí inovace a strategické rozhodnutí v podnikání.

5.2 Dotazník

Před začátkem sběru dat prostřednictvím dotazníkového šetření byly stanoveny následující hypotézy:

H1: Většina podnikatelských subjektů byla ovlivněna vládními opatřeními.

H2: Podpora ze strany státu nebyla adekvátní.

H3: Dopady na podnikatelské subjekty byly odlišné dle oblasti podnikání.

H4: Pandemie přinesla nové příležitosti do některých oblastí podnikání.

Po provedení analýzy výsledků dotazníkového šetření lze ověřit platnost stanovených hypotéz.

H1: Hypotéza byla potvrzena. Z výsledků průzkumu vyplývá, že většina podnikatelských subjektů byla významně ovlivněna vládními opatřeními, což se projevilo převážně poklesem tržeb. Tento trend je patrný u většiny oslovených respondentů, kteří sdíleli ztráty způsobené úpravami a nařízeními zavedenými vládou.

H2: Hypotéza byla potvrzena. Tento závěr je podpořen jak přímým dotazováním na dostatečnost poskytnuté pomoci, tak skutečností, že někteří podnikatelé byli nuceni propouštět své zaměstnance.

H3: Hypotéza byla potvrzena. Ukázalo se, že některé sektory, jako IT, finančnictví a většina internetových obchodů, nebyly pandemií zasaženy stejnou mírou jako ostatní odvětví. Tato zjištění naznačují, že určitá odvětví byla schopna lépe odolat negativním dopadům nebo nebyla tolik dotčena vládními opatřeními.

H4: Hypotéza byla potvrzena na základě výsledků analýzy desáté otevřené otázky. Z těchto výsledků vyplývá, že 56,4 % dotazovaných respondentů uvádí, že doba pandemie přinesla jejich podnikání nové směry a inovace. Tato zjištění naznačují, že mnoho podnikatelů se dokázalo přizpůsobit nepříznivým podmínkám v průběhu pandemie a využít ji jako podnět k hledání nových příležitostí a inovativních řešení.

5.3 Shrnutí výsledků a doporučení

Po pečlivém zkoumání dopadů pandemie koronaviru na podnikatelské subjekty byly získány cenné poznatky o tom, jak různé sektory podnikání reagovaly na vládní opatření a jak se s nimi dokázaly vyrovnat. Respondenti ze sektorů pohostinství a obchodu prokázali schopnost přizpůsobit se novým podmínkám, inovovat své obchodní modely a zdokonalovat své služby. Například někteří podnikatelé v oblasti obchodu využili možnost online prodeje a zlepšili efektivitu distribučního procesu. V odvětví pohostinství byly často implementovány dodávky jídel nebo zavedení bezkontaktních plateb, což pomohlo udržet provoz i v době uzavření restaurací.

Nicméně, výsledky ukazují, že mnoho podnikatelů vyjádřilo nespokojenost s úrovní finanční podpory poskytované vládou. Tato nedostatečná podpora měla negativní dopad na

zaměstnanost a celkovou ekonomiku. Mnozí podnikatelé uváděli, že přidělené kompenzace nedokázaly pokrýt jejich provozní náklady nebo zachránit jejich podnikání před krachem. Tento nedostatek finanční podpory vedl k různým obtížím, včetně propouštění zaměstnanců, omezení činnosti, a dokonce i uzavření podniků. Taková situace měla za následek zvýšenou nejistotu v podnikatelském prostředí a snížení důvěry ve schopnost státu poskytnout adekvátní podporu v době krize

Pro podnikatele je tedy důležité diverzifikovat své podnikání, hledat nové příležitosti a inovace a udržovat finanční rezervu. Je nezbytné, aby byli schopni rychle reagovat na změny v podnikatelském prostředí a využívat moderní technologie ke zlepšení efektivit a konkurenceschopnosti. Kromě toho je důležité zdůraznit potřebu dlouhodobého plánování a strategického přístupu k řízení podniku. Podnikatelé by měli aktivně sledovat tržní trendy, analyzovat chování spotřebitelů a neustále hledat nové možnosti růstu a rozvoje svého podnikání.

Výzvy a hrozby jsou nepřehlédnutelnou součástí podnikání a mohou představovat významný faktor ovlivňující jeho stabilitu a úspěch. Pandemie jako ta způsobená koronavirem SARS-CoV-2 je jen jedním z možných scénářů, které mohou postihnout celý svět. Existuje řada dalších hrozeb, jako jsou přírodní katastrofy nebo hospodářské krize, které mohou mít podobně devastující dopad na podnikatelské subjekty. Tyto hrozby se mohou projevit různými způsoby – některé mohou být jen mírné, zatímco jiné mohou způsobit rozsáhlé škody a ohrozit samotnou existenci podniku. Je proto důležité, aby podnikatelské subjekty nezanedbávaly možné hrozby a vždy si udržovaly zvýšenou ostražitost a připravenost. To zahrnuje nejen průběžnou analýzu rizik a vyhodnocování jejich dopadu, ale také vytváření plánů kontinuity podnikání a investování do strategií odolnosti a adaptability. Důležité je nejen reagovat na hrozby, které se objeví, ale také aktivně předcházet jejich vzniku a minimalizovat jejich dopad.

Vláda by měla zlepšit transparentnost a efektivitu programů podpory pro podnikatele a posílit spolupráci se soukromým sektorem. Taková opatření by mohla podpořit podnikatelské prostředí, zvýšit odolnost ekonomiky a připravit podniky lépe na budoucí krize a hrozby.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zkoumat, jak se pandemie koronaviru promítla do ekonomiky a daňových povinností podnikatelských subjektů. Byly analyzovány dopady opatření vlády na podnikání, a snahu státu podpořit postižené subjekty. Dalším cílem bylo porozumět, jakým konkrétním problémům čelily firmy v této neobvyklé situaci. V průběhu práce se autor zaměřil na rozhovory s podnikateli, aby získal co nejkomplexnější pohled na situaci. Práce se soustředila na praktické aspekty pandemie a snažila se přinést užitečné poznatky pro podnikatele v oblasti ekonomických opatření.

V teoretické části práce byly charakterizovány základní pojmy spjaté s podnikatelskou sférou a podnikatelskými subjekty. Poté byla práce podrobněji zaměřena na opatření, která byla zavedena vládou v reakci na příchod pandemie koronaviru. Následně se teoretická část detailněji zabývá různými formami podpory, které byly poskytovány podnikatelským subjektům, aby jim bylo v této obtížné době ulehčeno. Zájem směřoval k pochopení toho, jak tato opatření fungovala v praxi a jaký měly dopad na ekonomickou stabilitu a podnikatelské prostředí.

Cíle bakalářské práce v praktické části směřovaly k pochopení dopadů vládních opatření na podnikatelské subjekty a identifikaci dopadů na jejich podnikání. Z výsledků obou metod výzkumu vyplývá, že pandemie měla na podnikatelské subjekty negativní vliv. Mnoho z nich utrpělo ztráty, protože musely buď zavřít své provozy nebo omezit svou činnost a částečně propouštět zaměstnance. Toto ovlivnilo jejich roční obraty, které se spíše snižovaly kvůli zavedeným opatřením. Z rozhovorů vyplynulo, že každé odvětví reagovalo na vládní opatření individuálně v závislosti na své specifikaci a podmínkách, což mělo různé dopady na jejich podnikání. Zároveň se i potvrdilo, že i do některých odvětví přinesla pandemie inovace a nové možnosti a směry podnikání.

Doporučení pro podnikatelské subjekty je takové, aby i v krizi neustále hledaly nová řešení a možnosti se rozvíjet. Dále je důležité, aby neustále monitorovaly tržní trendy a reagovaly na změny v poptávce zákazníků. Měly by také zhodnotit své vnitřní procesy a hledat efektivní způsoby, jak snížit náklady a optimalizovat provoz. Zároveň by měly udržovat a rozvíjet své vztahy se zákazníky a dodavateli, což může být klíčové pro dlouhodobou udržitelnost podnikání. Nakonec by neměly opomíjet ani investice do vlastního rozvoje a vzdělávání zaměstnanců, aby byli schopni adekvátně reagovat na nové výzvy a příležitosti na trhu.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

DIVIÁK, Tomáš; ŠLERKA, Josef; ŠMÍD, Martin a ZAJÍČEK, Milan, 2022. Rok s pandemií covid-19: reflexe v poločase. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-5273-3.

KUBÁTOVÁ, Květa, 2003. *Daňová teorie a politika: stručný přehled: teorie a praxe aktuálně a v souvislostech*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI. Ekonomie (1. VOX). ISBN 80-863-9584-7.

KUBÁTOVÁ, Květa, 2009. *Daňová teorie: úvod do problematiky*. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI. Vzdělávání a certifikace účetních. ISBN 978-80-7357-423-9.

RIEVAJOVÁ, E. 2009, *Trh práce a politika zaměstnanosti*, EKONÓM, ISBN 978-80-225-2878- 8.

ŠVARCOVÁ, Jena, 1999. *Ekonomie: stručný přehled: teorie a praxe aktuálně a v souvislostech*. Zlín: CEED. ISBN 80-902-5522-1.

VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ, Jana VÍTKOVÁ a Hana ZÍDKOVÁ, 1997-. *Daňový systém ČR*. V Praze: 1. VOX. Ekonomie (1. VOX). ISBN 80-902-1113-5.

Internetové zdroje

Český statistický úřad, Demografie, 2022 [online] [cit. 2023-09-22] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vladni-boj-proti-pandemii-prehled-opatreni-vydanych-v-souvislosti-s-pandemii-onemocneni-covid-19-v-cesku-v-letech-2020-a-2021>

Finanční správa, Kompenzační bonus, 2020-2021, [online] [cit. 2023-10-15] Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/kompenzacni-bonus>
<https://www.spcr.cz/aktivity/z-hospodarske-politiky/14437-vybrana-aktualni-danova-opatreni-prijata-v-souvislosti-s-koronavirem>

Ministerstvo práce a sociálních věcí, Mimořádná okamžitá pomoc MOP COVID-19, 2023 [online] [cit. 2023-09-22] Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/web/cz/zadost-o-mop-spojena-s-covid-19>

Ministerstvo průmyslu a obchodu, Program COVID 2021, [online] [cit. 2023-08-12] Dostupné z: <https://www.mpo.cz/hledani.html?searchtext=covid&lid=1&sort=&gp=&pg=2>

MZCR, Informace ke covid-19, 2023 [online] [cit. 2023-11-23] Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/category/covid-19/>

Portál POHODA, Kompenzační bonus pro OSVČ. 2020 [online] [cit. 2023-11-23] Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/pro-podnikatele/uz-podnikam/kompenzacni-bonus-pro-osvc/>

Státní zdravotnický ústav, Základní informace o COVID-19, 2022 [online] [cit. 2023-10-23] Dostupné z: <https://szu.cz/temata-zdravi-a-bezpecnosti/nemoci-a-jejich-prevence/2019ncov/zakladni-informace-o-covid-19-reinfekce-ockovani/>

Svaz průmyslu a dopravy České republiky, Vybraná aktuální daňová opatření přijatá v souvislosti s koronavirem, [online] [cit. 2023-08-13] Dostupné z: <https://www.spcr.cz/aktivity/z-hospodarske-politiky/14437-vybrana-aktualni-danova-opatreni-prijata-v-souvislosti-s-koronavirem>

Vláda ČR, Aktuálně. 2020-2023 [online] [cit. 2023-10-17] Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/scripts/detail.php?pgid=56>

Vláda ČR, Aktuální opatření na podporu ekonomiky, 2021 [online] [cit. 2023-12-11] Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/podpora-a-ulevy-pro-podnikatele-a-zamestnance-180601/>

Vláda ČR, Pandemický plán České republiky, 2021 [online] [cit. 2023-08-11] Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Pandemicky_plan_CR.pdf

Vláda ČR, Vládní usnesení související s bojem proti epidemii – rok 2020, 2020 [online] [cit. 2023-08-11] Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/vladni-usneseni-souvisejici-s-bojem-proti-epidemii-koronaviru---rok-2020-186999/>

Oficiální dokument

Zákon č. 159/2020 Sb., o kompenzačním bonusu v souvislosti s krizovými opatřeními v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2.

Zákon č. 212/1992 Sb., o soustavě daní

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

6 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

6.1 Seznam tabulek

Tabulka 1 Přehled ministrů zdravotnictví a vyhlášení nouzových stavů.....	14
Tabulka 2 Přehled režimů v programu Antivirus	19
Tabulka 3 Modelové příklady podpor pro zaměstnance.....	25
Tabulka 4 Přehled respondentů a jejich obor podnikání.....	33

6.2 Seznam grafů

Graf 1 Zasaženost vládními opatřeními.....	34
Graf 2 Vliv opatření na podnikatelskou činnost	34
Graf 3 Využívání státní podpory	35
Graf 4 Nejčastěji využívané podpory	36
Graf 5 Dostatečnost podpory od státu.....	37
Graf 6 Propouštění zaměstnanců	38
Graf 7 Pozastavení podnikatelské činnosti	39
Graf 8 Pokles obrátu v době pandemie	40

Přílohy

Strukturovaný rozhovor

Strukturovaný rozhovor s respondenty obchodu, pohostinství a služeb

Respondent obchodu

1. V jakém oboru podnikáte a jak dlouho provozujete svou podnikatelskou činnost?

Jsme společnost s více jak třicetiletou historií v oblasti e-commerce, velko a maloobchodu. Provozujeme „kamenný“ supermarket a jsme předním dovozcem spotřební elektroniky do České republiky.

2. Jak moc Vás zasáhla vládní opatření a v čem Vás nejvíce omezila?

Byli jsme nuceni po dobu nejvyšších opatření zavést testování a ochranu zaměstnanců pomocí zajištění ochranných pomůcek, pravidelné desinfikování všech prostor ozonem O₃. Vládní opatření nás omezila v prodeji části segmentu produktů. Byli jsme nuceni po dobu karantén nahrazovat zaměstnance brigádníky.

3. Jak jste změnili způsob svého podnikání, aby byl odpovídající aktuální situaci?

Přeorientovali jsme se více na e-commerce prodeje. Vylepšili jsme způsoby a rychlost odesílání zboží našim zákazníkům a zaměřili jsme se lepší přehlednost a design na našich webových stránkách. V kamenné prodejně jsme dodržovali přísná opatření a kapacitní možnosti, což bylo nejvíce náročné na organizaci.

4. Byl/a jste nucen/a propouštět své zaměstnance něco učinit podobné radikálnější řešení pro udržení Vašeho podnikání?

Nebyli jsme nuceni propouštět zaměstnance, a to z důvodů že naše oblast podnikání nebyla ani v nejhroší epidemiologické situaci nikdy zcela uzavřena.

5. Jak dlouho Vám trvalo přizpůsobit Vaše podnikání?

Přizpůsobení trvalo několik dní až týdnů. Naše společnost má schopné lidi na vyšších pozicích, kteří rychle a efektivně plánovali a organizovali činnost, aby byla v souladu s vládními opatřeními.

6. Využil/a jste státní podporu? Kolikrát? Považoval/a jste ji za dostačující?

Ano, využili jsme státní podporu. Bohužel nejsme schopni spočítat kolikrát, jelikož jsme kombinovali více druhů státních podpor. Státní podpory jsme nepovažovali za dostačující. Využívali jsme Program Antivirus, Dotační program Covid 19, Kompenzační bonus a Odložení EET.

7. Způsobila tato náročná situace nějaké inovace nebo nové příležitosti ve vašem podnikání?

Díky této situaci jsme začali sledovat trend vývoje e-commerce a přizpůsobili jsme tomu naše balící a třídící centrum, čímž se nám povedlo zefektivnit a urychlit dodávky zboží koncovým zákazníkům. V době pandemie jsme značně rozšířily sortiment o ochranné pomůcky, které v našem sortimentu přetrvávají až do nynějška.

Respondent pohostinství

1. V jakém oboru podnikáte a jak dlouho provozujete svou podnikatelskou činnost?

Vlastním restauraci, která se nachází ve vesnici nedaleko města Mělník. Restauraci provozuji od roku 2001 (23 let). Mimo provozování restaurace zajišťuji občerstvení na kulturních a sportovních akcích v okolí města Mělník.

2. Jak moc Vás zasáhla vládní opatření a v čem Vás nejvíce omezila?

Zasáhla mě enormně. Nejhorší bylo že uzavření přišlo ze dne na den bez jakéhokoliv varování. Restaurace musela být zcela uzavřena a sportovní a kulturní akce se také nekonaly. Kdybych neměl dostatečnou finanční rezervu tak by pro mě situace byla likvidační.

3. Jak jste změnilы způsob svého podnikání, aby byl odpovídající aktuální situaci?

Začal jsme realizovat výdejní okénko a rozvoz. Jak jsem již avizoval, že mám restauraci na vesnici tak rozvoz musel být do větší vzdálenosti než jen uvnitř obce.

4. Byl/a jste nucen/a propouštět své zaměstnance něco učinit podobné radikálnější řešení pro udržení Vašeho podnikání?

Nebyl jsem nucen propouštět, zaměstnance jsem využil pro rozvoz a výdejní okénko.

5. Jak dlouho Vám trvalo přizpůsobit Vaše podnikání?

Musel jsem reagovat rychle abych své podnikání udržel. Přizpůsobovat se moc nešlo, protože nařízení byla vydávána bez jakéhokoliv varování. Nejtěžší bylo vytvořit takové prostředí, aby po mírném rozvolnění byly splněny všechny hygienické podmínky, které byla státem nařízeny.

6. Využil/a jste státní podporu? Kolikrát? Považoval/a jste ji za dostačující?

Podporu jsem využíval, ale pro gastronomii přišla poměrně pozdě, takže bez dostatečné finanční rezervy a podpory stálých zákazníků, kteří nás podporovali prostřednictvím rozvozů bychom situaci nezvládli.

7. Způsobila tato náročná situace nějaké inovace nebo nové příležitosti ve vašem podnikání?

Zavedl jsme bezkontaktní platbu a díky rozvozům se mi rozšířila klientela. Během pandemie jsem si nechal vytvořit webové stránky, které fungují dodnes.

Respondent služeb

1. V jakém oboru podnikáte a jak dlouho provozujete svou podnikatelskou činnost?

Jsem kadeřnice a vlastním Praze kadeřnictví, které provozuji 13 let.

2. Jak moc Vás zasáhla vládní opatření a v čem Vás nejvíce omezila?

Největším omezením bylo úplné uzavření provozovny. Ani po rozvolnění nebyla situace ideální, vládní nařízení bylo, že místo obvyklých 3 zákazníků mohly být v salonu v jednu chvíli pouze jeden a bylo velice náročné pracovat ve všech ochranných pomůckách a dezinfekce po každém zákazníkovi byla velice nákladná. Omezení nebylo pouze v práci, ale i ve vlastním vzdělávání v rámci mého oboru. Jako kadeřnice, která se pořád ráda vzdělávám a zdokonaluji, tak veškerá školení v pandemii byla formou online prostředí, a to se v mém oboru ukázalo jako velice neefektivní a neúčelné, protože bez praktické zkušenosti se v tomto oboru neobejdete.

3. Jak jste změnilы způsob svého podnikání, aby byl odpovídající aktuální situaci?

Po rozvolnění, kdy bylo možné pracovat v kadeřnictví bylo zapotřebí pracovat v ochranných pomůckách (rouška, respirátor). V kadeřnictví musel být v jednu chvíli pouze jeden zákazník, který musel též být v roušce a později se museli prokazovat testem o negativitě nebo potvrzením o očkování. Po každém zákazníkovi muselo být dezinfikováno veškeré kadeřnické náčiní a prostor. V době uzavření bylo možné pracovat z domova zákazníků, ale to bylo z mé strany velice náročné kvůli bezpečnosti mé a klienta, takže jsem tuto možnost využila jen párkrát.

4. Byl/a jste nucen/a propouštět své zaměstnance něco učinit podobné radikálnější řešení pro udržení Vašeho podnikání?

Ne, nemám zaměstnance, ale pronajímám místo i dalším kadeřnicím, a tudíž v době omezení nebylo možné pracovat společně kvůli vládním opatřením a byly jsme všechny nuceny redukovat svou činnost, aby bylo možné naši práci alespoň částečně provozovat.

5. Jak dlouho Vám trvalo přizpůsobit Vaše podnikání?

Když byl salón uzavřen tak se nešlo na nic přizpůsobovat. Po otevření bylo náročné splňovat veškeré hygienické podmínky. Bylo zapotřebí obstarat ochranné pomůcky a vyřešit kapacitní možnosti salónu, které byly omezeny.

6. Využil/a jste státní podporu? Kolikrát? Považoval/a jste ji za dostačující?

Ano podporu jsem využívala. Prvotní náklady sice nepokryla, ale později byla přínosná pro zajištění omezeného chodu provozovny.

7. Způsobila tato náročná situace nějaké inovace nebo nové příležitosti ve vašem podnikání?

V mém případě žádné inovace nepřinesla. Moje podnikatelské činnost je identická jako před pandemií.

Dotazník

Reakce podnikatelů na pandemická opatření a spokojenost s kompenzacemi od státu.

Dobrý den,

jmenuji se Kateřina Tichá a studuji na Provozně ekonomické fakultě České zemědělské univerzity v Praze. Píšu bakalářskou práci na téma: "Ekonomické a daňové dopady na podnikatelské subjekty v souvislosti s pandemickou situací, příležitosti a ohrožení". Ráda bych Vás požádala o několik minut Vašeho času k vyplnění anonymního dotazníku, který bude použit jako podklad pro praktickou část mé bakalářské práce.

Předem Vám děkuji za vyplnění dotazníku.

1. V jakém odvětví podnikáte?

Např.: Mám restauraci, kadeřnictví, provozuji maloobchod, internetový obchod...

2. Zasáhla Vás omezení stanovená vládou?

- ANO
- NE
- Částečně

3. Jak byste zhodnotily vliv pandemických opatření na Vaše podnikání?

- Velmi malý dopad
- Malý dopad
- Střední dopad
- Velký dopad
- Likvidační dopad

4. Využil/a jste některou z podpor pro podnikatele vytvořených státem?

- ANO
- NE
- O žádném jsem nevěděl/a

5. Pokud ANO, kterou?

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- Program Antivirus
- Dotační program Covid 19
- Kompenzační bonus
- Odložení EET
- Jinou

6. Byla pro Vás podpora od státu dostačující?

- ANO
- Spíše ANO
- Spíše NE
- NE
- Nevyžil/a jsem žádnou

7. Byl/a jste nucen/a propouštět své zaměstnance?

- ANO, všechny
- ANO, částečně
- NE
- Nemám zaměstnance

8. Byl/a jste nucen/a pozastavit či omezit svou podnikatelskou činnost?

- ANO, úplně
- ANO, jen částečně
- NE

9. O kolik procent poklesl Váš obrat v porovnání s rokem před pandemií?

- 0-20%
- 21-40%
- 41-60%
- 61-80%
- 81-100%
- Nepoklesl

10. Přinesla Vám pandemie nové možnosti či zdokonalení Vaší podnikatelské činnosti?

Např.: Inovace, podnikání, nové příležitosti, nový směr podnikání...